

საღიბი მიწვანე

რელიგიურ-საგანმანათლებლო ჟურნალი

«მაუ ილტეა უენი ღმერთისთვის და უესწირე (ღაკალი ყურბანი)!»
(სურა ალ-ჰუმზურ, აიათი 2)

მსხვერპლშენიშვის ისტორია

თაშურ გორბაძე

2

ხითხვაბი ყურბნის შესახებ

გურამ ხოხობანიძე

5

ილღამის შესაბამისი ცხოვრება

გულნახ ხახაძე

9

ცხოვრებისეული ჩვევები

რამაზ გოგიბიძე

21

მითითება ღელამიშვის მცხოვრებთათვის

გურამ ხოხობანიძე

23

არც ვაწყინოთ ღა ნურც გვაწყინება

მინაილ გელაძე

28

ერთი ღღა ცოღვის გარება

ღანიელ ბოლქვაძე

34

გოსწავლათა ეახოლოგიური ხულებურის ფორმები სხოლაში (V - IX ხლასებში)

ზურაბ აბაშიძე

39

ISSN 1987-6106

UDC (უაკ) 2-472 ა-984

ვასუხისგბეგელი რეღაქტორი:

ბაღრი შენტაძე

რეღაქტორი:

მინაილ გელაძე

კორექტორი:

თაშურ გორბაძე

ღიზანიღი:

როინე ხოჩალიძე

ღამკვეთი: გუსლიგანთა სასუღიარო-
საგუფთო ფონღი „ბარაქა“

მისაგართი: ქ. ბათუმი, ქუთაისის ქაჩა №33

ტელ. ფაქსი: (822) 7 69 04

ელ. ფოსტა: geobaraka@yahoo.com

ღაიგვეღა: შპს „თბიღისის სტაგაში“

მისაგართი: აღმასიანის ქ. №14

ტელ. & ფაქსი: 33-63-36

ელ. ფოსტა: tbiliselebi2001@yahoo.com

ყურბნის ისტორია

ყურბანი წმინდა ადამ შუამავლის დროს

ყურბანი (მხვერპლშეწირვა) კაცობრიობის დასაბამიდან დღემდე მოღწეული ერთ-ერთი ღვთისმსახურებაა. ეს ღვთისმსახურება ჯერ კიდევ წმინდა ადამ შუამავლის შვილების დროინდელია, რომლის შესახებ წმინდა ყურანი ასე გად-მოგვცემს. „(მუჰამედ) მოუთხრე მათ ჭეშმარიტებით (შუამავალ) ადამის ორი ვაჟიშვილის ამბავი: ოდეს ორთავემ შესწირეს ყურბანი და მიღებულ იქნა იგი იმ ორისგან ერთისა, მაგრამ არ იქნა მიღებული მეორისა(გან), (ამიტომ) უთხრა (ძმას): „შენ უსათუოდ მოგკლავ“! (პასუხად კი ძმამ) უთხრა: „უეჭველად, ალლაჰი (ყურბანს) მხოლოდ ღვთისმოშიშთაგან იღებს“. (სურა „მაიდე“ აიათი 27). წმინდა ყურანის ეს აიათი კონკრეტულად აღნიშნავს იმას, რომ ყურბნის დასაბამი წმინდა ადამ შუამავლის დროიდან იწყება. ვინაიდან ადამიანს ღმერთთან დაახლოება ყოველთვის სურდა

და ცდილობდა მისთვის კარგი ძღვენი მიერთვა ან მსხვერპლი შეეწირა. სიტყვა „ყურბანიც“ პირდაპირი მნიშვნელობით დაახლოებას ნიშნავს. აღსანიშნავია ისიც, რომ წმინდა ადამ შუამავლის შვილების დროინდელი ეს ფაქტი ძველ აღთქმაშიც არის მოცემული. „...მერეშვამისი ძმა აბელი. აბელიმეცხვარეიყო, კაენი-გლეხი გამოხდა ხანი და მიაერთვა კაენმა უფალს ძღვენი, მიწის ნაყოფი. აბელმაც მიაერთვა თავისი ფარის ნათავარი და რჩეული პირუტყვი. მოჰხედა უფალმა აბელს და მის ძღვენს. ხოლო კაენსა და მის ძღვენს არ მოჰხედა. ძალზე გამწარდა კაენი და თავი ჩაღუნა. უთხრა უფალმა კაენს: რად გამწარდი, რად ჩაღუნე თავი? თუ სიკეთის მქნელი ხარ, განა თავაწეული არ უნდა იყო? თუ სიკეთის მქნელი არა ხარ, ცოდვა ჩასაფრებულია კართან, შენკენ აქვს მას ლტოლვა, შენ კი იბატონე მასზე. უთხრა კაენმა თავის ძმას,

აბელს: გავიდეთ ველად და როცა ველად იყვნენ, დაეცა კაენი აბელს და მოკლა“. *(ძველი აღთქმა დაბადება თავი მეოთხე 2-8).* აქედანაც კარგად ჩანს ყურბნის დასაბამი და ნათლადაა განმარტებული ისიც, რომ ის მხოლოდ ღვთის სიყვარულითა და მასთან დაახლოების მიზნით უნდა იკლებოდეს. გარდა ამისა, ყურბნად კარგი ცხოველი უნდა შევარჩიოთ.

ყურბანი წმინდა იბრაჰიმ (აბრაამ) შუამავლის დროს

ჩვენ მას (იბრაჰიმს) გონიერი შვილი ვუმახარობლეთ. და როცა შეძლო შვილმა მამასთან ერთად სიარული, (ერთხელაც) მამამ უთხრა: „შვილო, სიზმარში ვნახე, უნდა დაგკლა. დაფიქრდი, შენ ამაზე რას იტყვი?“ (შვილმა) უპასუხა: „მამაჩემო, შეასრულე ის, რაც (აღლაჰისაგან) გებრძანა უეჭველად, ღმერთით, მე მომთმენთაგან მიხილავ (მიპოვი). ორივე (აღლაჰის ბრძანებას) მიენდო და (იბრაჰიმმა შვილი დასაკლავად) პირქვე დააწვინა, მას ასე შევეხმიანეთ. „ეი, იბრაჰიმ! შენ სიზმარი განახორციელე, ჩვენ სიკეთის მკეთებელთ ასეთნაირად ვაჯილდოვებთ. უეჭველად, ეს ძალზე მძიმე გამოცდაა“. ჩვენ, ნაცვლად შვილის შეწირვისა, (აღლაჰის წინაშე დადებული პირობა, რომ შეესრულებინა, გამოსასყიდად) მას (იბრაჰიმს) შესაწირი ზვარაკი ვუბოძეთ“. *(სურა საფვათი აიათი 101-107).* კაცობრიობის ისტორიას არ ახსოვს მსგავსი ღვთისმოშიშობისა და ღმერთზე მინდობის სხვა არც ერთი ისეთი ფაქტი, როგორც წმინდა იბრაჰიმ შუამავალმა და მისმა შვილმა გამოავლინეს. ამ შემთხვევაში, ნათლად ჩანს ისიც, რომ აღლაჰის ბრძანება თვით შენი ან შენი საყვარელი ადამიანების საწინააღმდეგოც რომ იყოს, თუნდ ის სიცოცხლის ფასად გიჯდებოდეს, წარბშეუხრელად უნდა შეასრულო, როგორც ეს წმინდა იბრაჰიმ და ისმაილ შუამავლებმა გააკეთეს. რადგანაც როგორც ზემოთ ჩანს წმინდა ისმაილ და

წმინდა იბრაჰიმ შუამავლები მზად იყვნენ აღლაჰის ბრძანების შესასრულებლად ყველაზე საყვარელი ადამიანი და საკუთარი სიცოცხლეც კი გაეწირეს. აი, ამას ჰქვია ღმერთზე მინდობის უზადლო და განუმეორებელი მაგალითი.

ყურბანი წმინდა მუსა (მოსე) შუამავლის დროს

„როცა მუსამ (მოსემ) თავის ხალხს უთხრა: „უეჭველად, აღლაჰმა გებრძანა თქვენ ფურის დაკვლა (შეწირვა)“ – მათ ჰკითხეს: „დაგვცინი, განა?!“ მუსამ უპასუხა: – „ღმერთმა დამიფაროს, ვიყო უგუნურთაგანი!“ *(სურა ბაყარა აიათი 67).* ყურადსაღებია ის ფაქტიც, რომ ბიბლიისეული განმარტებით ამ დროს ებრაელები ოქროსგან გაკეთებულ ხბოს კერპს სცემდნენ თაყვანს. აი, ამიტომ, უზენაესმა აღლაჰმა მათ ყურბნად ფურის შეწირვა უბრძანა. აქედან გამომდინარე, ადამიანისთვის კარგად მისახვედრი უნდა იყოს ის ფსიქოლოგიური ფაქტორი, რომ ცხოველის, რომელიც მსხვერპლის მიზნით იკვლება, ღმერთზე გატოლება და მას-ზე თაყვანისცემა, სხვა თუ არაფერი, უბრალოდ არალოგიკურია. „დაინახა ხალხმა, რომ აგვიანებდა მოსე მთიდან ჩამოსვლას, თავი მოიყარეს ფარაონთან და უთხრეს მას: ადექი და გაგვიკეთე ღმერთები, რომლებიც წინ გაგვიძღვებიან, რადგან არ ვიცით, რა დაემართა იმ კაცს - მოსეს, რომელმაც ეგვიპტიდან გამოგვიყვანა. უთხრა მათ აარონმა: დახსენით ოქროს საყურეები თქვენს ცოლებს, ვაჟებსა და ასულებს და აქ მომიტანეთ. დაიხსნა მთელმა ხალხმა საყურეები ყურებიდან და მიუტანა აარონს. გამოართვა აარონმა, საჭრეთლით გამოსახა სახე და ჩამოასხა ხბო. თქვეს: ესენი არიან, ისრაელი, შენი ღმერთები, რომლებმაც ეგვიპტიდან გამოგვიყვანეს“. *(ძველი აღთქმა; გამოსვლა; თავი 35/1-4). (ასევე იხილეთ სურა ა-რაფი, აიათი 152).*

ყურბანი არალვთაებრივ რელიგიებში

არალვთაებრივ რელიგიებშიც ღმერთზე მსხვერპლშეწირვა უძველესი ტრადიციაა. ეს ადამიანის ფსიქოლოგიიდან გამომდინარეობს, ვინაიდან ადამიანი ყოველთვის ცდილობს მსხვერპლი შესწიროს და პატივი მოიპოვოს იმ განდიდებულ არსებებისგან, რომელსაც თაყვანს სცემს. მაგრამ ამას, ძღვენის მირთმევა უფრო ჰქვია, ვიდრე მსხვერპლშეწირვა. არალვთაებრივ რელიგიებში მსხვერპლშეწირვა, ზოგიერთ შემთხვევაში ცხოველის სახით ხორციელდებოდა, ზოგჯერ კი ბრინჯის, ხორბლის და მსგავსი მცენარეულის სახითაც კი გვხვდება. მაგალითად, შინტოიზმში (იაპონელთა უძველესი რელიგია) მსხვერპლშეწირვა განრისხებული, ბუნების ღმერთების დასამშვიდებლად და ავი სულებისგან დაცვის მიზნით ხდებოდა. ასევე მსხვერპლშეწირვის ტრადიცია არსებობდა ძველ ჩინეთშიც, სადაც მსხვერპლად, როგორც შინაურ ცხოველსა და ნათესებს, ასევე აბრეშუმსა და გამოუდგარ, ბებერ ცხენსაც კი სწირავდნენ.

ყურბანი წმინდა მუჰამედ შუამავლის დროს

(ეი, მუჰამედ!) შენ ღმერთზე ილოცე და

ყურბანი (შესაწირავი ზვარაკი) დაკალი. (სურა „ქევსერი“ აიათი 2).

„სთქვი (მუჰამედ): უეჭველად, ჩემი ლოცვა და ჩემი ყურბანი (ღვთისმსახურებები), ჩემი სიცოცხლე და ჩემი სიკვდილი სამყაროთა ღმერთის –ალლაჰისთვისაა“. (სურა ენ-ამ, აიათი 162)

ყურბანი - ალლაჰთან დაახლოება: მისი დაკვლა მხოლოდ ალლაჰთან დაახლოების მიზნით შეიძლება. მუსლი-მანი ადამიანი, რომელიც ყურბანს კლავს, მხოლოდ და მხოლოდ უზენაეს ალლაჰზე ქედის მოხრის მიზნით უნდა აკეთებდეს ამას. ყურბნის დაკვლის დროს ყველას უნდა ახსოვდეს წმინდა იბრაჰიმ და წმინდა ისმაილ შუამავლების ალლაჰზე მინდობა და მათი ქედის მოხრა. ვინაიდან ყურბნის დაკვლის მიზანიც ალლაჰის წინაშე ქედის მოხრაა, ე.ი. ყურბანი პირველ რიგში ღვთისმსახურებაა. მაგრამ ღვთისმსახურების გარდა, სოციალური მოვლენაცაა, რომელიც საზოგადოების მდიდარ და ღარიბ ფენებს ერთმანეთს აახლოებს. ასევე, ქველმოქმედებისა და ჰუმანიზმის გარდა, ის ქვეყანაში მეცხოველეობის განვითარებასა წახალისებასაც უწყობს ხელს.

თეოლოგი თ. გორგაძე

„ვინც ერთ ადგილას დაჯდება და ნამაზს დაელოდება, ეს დრო მას ნამაზის ღოცვად ჩაეთვლება.“ (ჰადისი)

კითხვაზე უპასუხის (მსხვერპლშეწირვის) შესახებ

რისთვის სრულდება მსხვერპლშეწირვა?

მსხვერპლშეწირვა ისლამში ღვთის-მსახურების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი სახეა. ის მატერიალური ღვთისმსახურებაა. მსხვერპლშეწირვა სრულდება უზენაესი ალლაჰისადმი მადლიერების ნიშნად იმ სიკეთისთვის, რომლითაც მან დააჯილდოვა ადამიანი. მაგალითად, არსებობს მსხვერპლშეწირვის ისეთი სახე, როგორიცაა აქიქა. ისლამში ასე ეწოდება მსხვერპლშეწირვას, შესრულებულს უზენაესი ალლაჰისადმი შვილის მიცემის მადლიერების ნიშნად. ეს შუამავლის (საღვთისმშობელი ალექსი ვე სელემ) სუნნეთის მნიშვნელოვანი ნაწილია. მსხვერპლშეწირვა შეიძლება შესრულებულ იქნას ნებისმიერ

დროს ბავშვის დაბადებიდან დაწყებული მის ზრდასრულ ასაკამდე. მაგრამ დაბადებიდან მეშვიდე დღეს ყურბნის დაკვლა ითვლება საუკეთესოდ. მოწონებულია, აგრეთვე, ახალშობილს მეშვიდე დღეს დავარქვათ სახელი. რაც შეეხება ყურბნის ხორცს, მისით სარგებლობა შეიძლება როგორც თვით დამკველისთვის, ასევე მისი ოჯახის წევრებისათვისაც. ის შეიძლება გავცეთ აგრეთვე როგორც სადაყა (მოწყალება) ღარიბებსზე. არსებობს შეპირებული ყურბანიც. მაგალითად: „თუკი მიმიღებენ სამუშაოზე, მაშინ მე ალლაჰის ხათრისათვის დაგვლავ ყურბანს“. უზენაესი ალლაჰის ნება-სურვილით, შეპირებული ყურბა-

ნი მორწმუნისათვის ხდება ვაჯიბი (მოვალეობა). მსხვერპლშეწირვის მიზანია – მადლიერების გამოხატვა ღმერთისადმი. ამ შემთხვევაში ადამიანს არ შეუძლია მსხვერპლად შეწირულის ხორციით ისარგებლოს, ჭამოს ან აჭამოს მის ახლო ნათესავებს (მეუღლე, დედ-მამა, ბებიები, ბაბუები, და შვილიშვილები). ხორცი, ან, უკიდურეს შემთხვევაში, მისი ფულადი ექვივალენტი გაიცემა გაჭირვებულთაზე. რაკი ვაძლევთ პირობას უზენაესს, უნდა ვიყოთ ზედმიწევნით გულწრფელი და ერთგული, არ დავცეთ ცრუმორწმუნობამდე, გავუფრთხილდეთ შარიათის (ისლამის) ნორმებს და ირგვლივმყოფათათვის ვიყოთ სამაგალითო. ამრიგად, ისლამში ყურბანს უწოდებენ ალლაჰთან დასაახლოებლად დაკლულ ცხოველს.

ბევრს აღელვებს კითხვა იმის შესახებ, თუ ქონების რა რაოდენობა უნდა ჰქონდეს ადამიანს, რომ მსხვერპლშეწირვის შესრულება გახდეს მისთვის ვაჯიბი (ვალდებულება)?

ზოგიერთი ალიმის (ავტორიტეტული მეცნიერის) აზრით, ისლამში მდიდრად ითვლება ის, ვისაც გააჩნია 90 გრამი ოქრო ან მისი ფულადი ექვივალენტი. აღსანიშნავია ისიც, რომ ადამიანს, რომელიც კლავს ყურბანს, არ უნდა ჰქონდეს ვალი.

ვინ უნდა შეასრულოს მსხვერპლშეწირვა?

ადამიანი, რომელიც ასრულებს

მსხვერპლშეწირვას ალლაჰთან მიახლოების განზრახვით, უნდა იყოს სრულყოფილ ასაკს მიღწეული, მუსლიმანი, იმყოფებოდეს საღ ჭკუაზე, იყოს თავისუფალი (არა მონა) და გააჩნდეს აუცილებელი საარსებო პირობები.

არსებობს იმამ აზამ აბუ ჰანიფეს შეხედულება, რომ არ არის აუცილებელი ყურბნის დამკველელი იყო სრულყოფილ ასაკს მიღწეული და იმყოფებოდეს საღ ჭკუაზე. მაგალითად, მდიდარი ბავშვებისათვის, მსხვერპლშეწირვა შეუძლიათ შეასრულონ მათმა მეურვეებმა. უმრავლესი მეცნიერის აზრით, სრულყოფილ ასაკს მიღწევა და საღი გონება უდავო პირობებია.

ყურბნის დაკვლა მგზავრისათვის არ არის ვაჯიბი, რადგანაც ამასთან დაკავშირებით შეიძლება წარმოიშვას ზოგიერთი სიძნელე.

როგორ უნდა დაიკლას ყურბანი და რაში მდგომარეობს შესაწირი ცხოველის განსაკუთრებულობა?

როგორც წესი, ერთმა ადამიანმა ყურბნად უნდა დაკლას ერთი შესაწირი ცხოველი, მაგრამ ისლამი ნებას რთავს ყურბნად დაიკლას ერთი მსხვილფეხა ცხოველი (აქლემი, ხარი) მუსლიმანთა ჯგუფის (მაქსიმუმ 7 კაცის) მიერ. იმისათვის, რომ მსახურება მიღებულ იქნას, ჯგუფის ყველა წევრს უნდა ჰქონდეთ ერთნაირი განზრახვა. თუკი, ერთი რომელიმე განიზრახავს შეწიროს ცხოველი არა ღმერთის ხა-

თრით, არამედ ხორცის მიღების გულისთვის, არც ერთის ყურბანი არ ჩაითვლება და ის გაბათილდება.

ჯგუფურად ყურბნის დაკვლაში მონაწილეობის მიმღები ხალხი ვაღდებულია გაანაწილოს ხორცი სასწორის გამოყენებით. საშუალების მქონე თავისუფალი მუსლიმანი ქალი ვაღდებულია ყურბნად შეიძინოს ცხოველი და დააკვლევინოს სხვას.

ყურბნად შეიძლება არჩეულ იქნას ცხვარი, თხა, აქლემი ან ხარი. ცხოველის სქესს მნიშვნელობა არ აქვს, მაგრამ ცხვრის არჩევას უპირატესობა ენიჭება მამალ ცხვარს. ცხვარი ან თხა უნდა იყოს ერთი წლის. ის გამოდგება ექვსი – რვა თვისაღ, თუკი სიდიდით მსგავსი იქნება მისი ჯიშის ერთწლიანი ცხოველისა. გარეული ცხოველები ან ფრინველები, რომელთა

ხორციც ნებადართულია საჭმლად, მაგალითად, ირემი ან სახლის ფრინველი, არ შეიძლება ყურბნად დაიკლას. შესაწირ ცხოველს არ უნდა ჰქონდეს სერიოზული ნაკლოვანებები: მოჭრილი ყურები, ძირიდან მოტეხილი ერთი ან ორივე რქა, არ უნდა ეკლოს კბილების უმეტესი რაოდენობა და არ უნდა ჰქონდეს კუდის დიდი ნაწილი მოკვეთილი ან მოწყვეტილი. ცხოველი არ უნდა იყოს ბრმა ერთი ან ორივე თვალით.

თუკი ცხოველს გააჩნია უმნიშვნელო ნაკლოვანებანი: მოტეხილი აქვს რქის პატარა ნაწილი, დაზიანებული აქვს რამდენიმე კბილი ან კიდევ უმნიშვნელოდ კოჭლობს, მაშინ მისი ყურბნად დაკვლა შეიძლება. საუკეთესო შესაწირად ითვლება ჩასუქებული ცხოველი.

როგორ სრულდება მსხვერპლშეწირვა?

ყურბნად დასაკლავ ცხოველს საჭიროა კარგად მოვექცეთ; სასურველია დავაწვინოთ ის ყიბლის მიმართულებით. დანა უნდა იყოს მჭრელი, რათა არ მიაყენოს შესაწირის წვალება.

მუსლიმანისათვის აუცილებელია გამოიჩინოს მთელი გულმოდგინება, რათა მსხვერპლი გაიღოს პირადად. თუკი მას დაკვლა არ შეუძლია, მაშინ შეიძლება ამის გაკეთება მიანდოს სხვა ადამიანს. ის, ვინც კლავს ყურბანს სიტყვებით „ბისმილაჰ“ „აღლაჰუ ექბერ“ – უნდა გადაუჭრას ცხოველს კისრის ვენა. ადამიანი, რომელმაც მიანდო სხვას მის მაგივრად გაიღოს შესაწირი, ყურბნის დაკვლის დროს უნდა იმყოფებოდეს ცხოველის თავთან და უნდა წაიკითხოს სურა „ან ამის“ 162-ე აიათი. რომლის თარგმანი ასეთია: „...**უეჭველად, ჩემი ნამაზი და ჩემი ყურბანი** (ღვთისმსახურებები), **ჩემი სიცოცხლე და ჩემი სიკვდილი სამყაროთა ღმერთის-აღლაჰისთვისაა.**“ თუკი ადამიანმა მსხვერპლშეწირვის დროს შეგნებულად არ წარმოთქვა სიტყვა „ბისმილაჰ, აღლაჰუ ექბერ“, მისთვის ხორცის ჭამა აკრძალულია.

როგორ ვსარგებლობთ ყურბნის ხორცს?

ყურბნის დაკვლის შემდეგ მას, ვინც გაიღო შესაწირი, ნებადართული აქვს

დაიტოვოს ხორცი თავის ოჯახში, აგრეთვე დაუნაწილოს ნათესავენსა და გაჭირვებულებს.

შეწირული ცხოველის ხორცი უმჯობესია გაიყოს სამ ნაწილად: ოჯახის, ნათესავენის, მეზობლებისა და ღარიბებისათვის. თუკი ოჯახი მრავალშვილიანია და ესაჭიროება ხორცის მეტი რაოდენობა, ყურბნის დამკველს (ვინც გაიღო შესაწირი), შეუძლია დაიტოვოს ოჯახში ხორცი მთლიანად.

ღარიბი ხალხი, ვინც მიიღო ხორცი სადაყად (მოწყალება), განაგებენ მას თავიანთი შეხედულებისამებრ. ამასთანავე, მათ შეუძლიათ გაყიდონ ის.

შეძლებული ხალხისათვის შესაწირი ცხოველის ხორცის, ტყავის ან მატყლის გაყიდვა მექრუჰია (მოუწონარია). მისი გაყიდვის შემთხვევაში მონაგები თანხა აუცილებელია გაიცეს ღარიბებზე. არ შეიძლება ტყავის გაყიდვა ან ჩათვლა საფასურად მისთვის, ვინც დაკლა ცხოველი. არა საფასურად იმ ადგილისათვის, სადაც ჩატარებული იქნა მსხვერპლშეწირვა.

თუკი ვიღაცამ ყურბანი დაკლა მიცვალებულის მაგივრად, მისი შეწირული ყურბანი მიღებული იქნება, ხოლო მიცვალებულს მადლი დაეწერება. შეწირული ცხოველის ყურბნის ხორცის ჭამა ნებადართულია, როგორც თვით მისი შემწირავის, ასევე მისი ოჯახის წევრებისთვისაც.

თარგმნა: გ. ხოზრევანიძემ

„მე თქვენზე ადრე მივაღ და დაგელოდები თქვენ სამოთხეში ქვესერის წყალთან. (ჰადისი)

ისლამის უნსაბამისი ცხოვრება

ჭეშმარიტი მუსლიმანი არის ადამიანი, რომელიც გულისყურით ფლობს აბსოლუტურ სმენას ამ სამყაროში ყველაფრისადმი: საკუთარი თავის, ხალხისა და ყველა ქმნილებისადმი. ის ყოველთვის ალლაჰთანაა. ზოგიერთი მორწმუნე ისლამის ნობათს დებულობს როგორც აუცილებელს. ეს ძღვენი რჩება მათ ხელებში გაყინულივით. ისინი არ ცდილობენ ისარგებლონ მისით, ან კიდევ არ იყენებენ თავიანთ და გარშემომყოფთა სასარგებლოდ. ზოგჯერ, ასეთი დონის ხალხის ქცევებზე დაკვირვებისას, უნებლიეთ წარმოიშობა ვარაუდი: შეიძლება ისლამი სხვა რამეა, ხოლო მუსლიმანები – სულ სხვა რამე.

ისლამის კანონები კი მარტივი და გასა-

გებია; ისინი პასუხობს ხალხის ყველა გასაჭირს და განკუთვნილია იმისათვის, რომ მორწმუნე შინაგანად ცხოვრობდეს მშვიდობასა და სიყვარულში, შესაბამისად გაუნაწილოს სხვებს ეს გრძნობები. ყურანსა და მუჰამედ შუამავლის (სალელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) სუნთქვაში მისი ყველა აუცილებელი განმარტებებია მოცემული. დვთისმოშიშობა, გულისხმიერება, კეთილმოსურნეობა, მზრუნველობა, შეხედულებების სიფართოვე, განათლებულობა, პასუხისმგებლობა – ეს ის თვისებებია, რომლებიც ისლამის მოთხოვნილებათა გულწრფელი შესრულების აუცილებელი შედეგია. ამრიგად, ვკითხულობთ რა ამ სტატიას, ერთხელ კიდევ შევახსენებთ საკუთარ თავს, თუ რას ნიშნავს ისლამის შესაბამისი ცხოვრება.

ერთიანობის მნიშვნელობა საზოგადოებაში

უზენაესი ალლაჰი წმინდა ყურანში ასე ბრძანებს: „იქმნეს თქვენგან ხალხი სიკეთის მომხმობი, კეთილ საქმეთა მბრძანებელი და ცუდის (უკეთურების) ამკრძალვანი. აი, სწორედ ისინი არიან გადარჩენილნი“. (სურა „ალი-იმრან“, 3/104).

ალლაჰის შუამავალმა (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) ამ თემას დაამატა: „ჩემს მიმდევრებს შორის მუდმივად იქნებიან ისეთები, რომლებიც განუხრელად შეასრულებენ ალლაჰის ბრძანებებს და არაფერს არ შეეძლება მათი შერცხვენა, მათზე წინააღმდეგობის გაწევა. ყველა ისინი იქნებიან სწორ გზაზე მანამდე, ვიდრე არ ასრულდება ალლაჰის ბრძანება (სანამ არ დადგება განკითხვის დღე)“ (ბუჰარი).

აქედან, საზოგადოების ნებისმიერი მიზნის წარმატებით მიღწევის პირველი პირობაა მისი წევრების შინამოქმედების შეთანხმებულობა, სხვა სიტყვებით – ერთობლიობა, ვინაიდან საზოგადოების ძალა ერთობაშია. თუნდაც ის იყოს პატარა. შინაგან უთანხმოებასა და განხეთქილებას მიყვარათ უძღურობისა და გათიშვისაკენ, თუგინდ მისი რაოდენობა იყოს საკმაოზე დიდი. წმინდა მუჰამმედ შუამავალმა (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) თქვა: „ალლაჰის წყალობა საზოგადოებაშია. ვინც გაწყვეტს მასთან კავშირს, ის ჯოჯოხეთის ცეცხლში შესულად ითვლება.“ ან კიდევ: „საზოგადოება – წყალობაა, უთანხმოება და განხეთქილება კი – სასჯელი.“

ყურანში დიდი ღმერთი აფრთხილებს მუსლიმანებს: „არ იქმნეთ იმათნაირი, ვინც დაიშალნენ ჯგუფებად და ვერ შეთანხმდნენ, მას შემდეგ როგორც კი მათთან მოვიდა ცხადი ზეციური სასწაული.“

აი, მათთვისაა წამება უდიდესი“. (სურა „ალი იმრანი“, 3/105). და კიდევ: „დაემორჩილეთ ალლაჰს და მის შუამავალს და არ ეცილობლოთ ერთმანეთს, თორემ შიშში ჩავარდებით და ძალაც (ძლევამოსილება) ხელიდან წაგივათ. მოითმინეთ! შეჭკეულად, ალლაჰი მომთმენთა მხარესაა.“ (სურა „ალ-ანფალი“, 8/46).

გარდა ამისა, მრავალრიცხოვანი აიათების და ჰადისების განმარტებებში ნათქვამია, რომ ისლამურ საზოგადოებას მხოლოდ თავისი ერთობლიობით შეუძლია განერიდოს შინაგან განხეთქილებასა და არეულობას, რომელსაც მიყვარათ ალლაჰის სასჯელამდე, დამონებასა და სახელგატეხილობამდე. რომ მიაღწიო ერთობას საზოგადოებაში და განამტკიცო მისი ყველა წევრის თანხმობა, აუცილებელია ყველა მუსლიმანს მტკიცედ ეჭიროს ალლაჰის დარიგებანი (ყურანი) და მუჰამმედის (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) სუნნეთი. ჯანმრთელი და ძლიერი საზოგადოების განათლებისათვის აუცილებელია ყველა მის წევრს გააჩნდეს თავის ზნეობრივ არსენალში ისეთი თვისებები, როგორცაა მოთმენა, მორჩილება, სიმტკიცე, სიყვარული, მადლიერება, ნდობა, ერთგულება, დაპირებული სიტყვის ერთგულება და საკუთარ თავზე დაკისრებული მოვალეობების შესრულება. გარდა ამისა, იყოს სხვა მუსლიმანებთან ძმურ დამოკიდებულებაში.

უზენაესი ალლაჰი ყურანის საშუალებით მოგვმართავს ჩვენ: „**ო, თქვენ, ვინც ირწმუნეთ! მოითმინეთ** (ალლაჰისადმი თაყვანისცემის სიძნელეები და ცხოვრებისეული გაჭირვება), **იყავით მედგარი** (ბრძოლის დროს მტრის საწინააღმდეგოდ). და გეშინოდეთ ალლაჰის, – იმედია ხსნას მოიპოვებთ.“ (სურა „ალი იმრანი“ 3/200)

მისაღმება და თბილი მოპყრობა

დიდმა ალლაჰმა სურა „ან-ნისას“ 86-ე აიათში ბრძანა: „როდესაც თქვენ მოგესალმებიან, მიესალმეთ უფრო უკეთესი მისაღმებით ან უპასუხეთ იგივეთი. უეტველად ალლაჰი აწარმოებს ყოველი არსების ანგარიშს!“ (სურა „ან ნისა“, 4/86). ეს საკითხები ასევე განმარტებულია მრავალ ჰადისში. მოვიტანოთ ზოგიერთი მათგანი: აბუ ჰურაირას სიტყვებით გადმოგვცემენ, რომ ალლაჰის შუამავალმა (საღლეღლაჰუ ალეიჰი ვე სელლეჲ) თქვა: „როდესაც რომელიმე თქვენგანი მივა შეკრებილ საზოგადოებასთან - მიესალმოს და წასვლისას გამოემშვიდობოს, რადგანაც მეორე არანაკლებ მნიშვნელოვანია, ვიდრე პირველი“ (აბუ დაუდ, თირმიზი); აბუ ჰურაირა გადმოგვცემს, რომ ალლაჰის შუამავალმა (საღლეღლაჰუ ალეიჰი ვე სელლეჲ) თქვა: „თქვენ ვერ შეხვალთ სამოთხეში, სანამ არ ირწმუნებთ, მაგრამ ვერ ირწმუნებთ მანამ, სანამ არ შეიყვარებთ ერთიმეორეს. ხომ არ გიხვენოთ მე თქვენ ის, რაც მიგიყვანს ერთმანეთის სიყვარულთან, თუ თქვენ გააკეთებთ ამას? გაავრცელეთ მისაღმება ერთმანეთში!“ (მუსლიმი, „იმანი“, 93; იბნ „მაჯჲ“, „მუჰამმელი“, 9; დარიმი, „სელაეათი“, 156)

ალლაჰის შუამავალმა ერთ-ერთ (საღლეღლაჰუ ალეიჰი ვე სელლეჲ) ჰადისში თქვა: „საღამი (მშვიდობა) ალლაჰის ერთ-ერთი სახელია, რომელიც გავრცელებულია დედამიწაზე. თუკი ერთი საზოგადოების მუსლიმანი მივა მეორე საზოგადოების მუსლიმანებთან და მიესალმება მათ, ხოლო ისინი უპასუხებენ იგივეთი, მაშინ ისინი, იმისათვის, რომ ახსენეს სიტყვა „საღამი“, მიიღებენ დამატებით ჯილდოს. თუკი ისინი არ უპასუხებენ მის მისაღმებაზე, მაშინ მის უპასუხო მისაღმებაზე

გარშემომყოფი უფრო ღირსეული და კეთილშობილური არსებანი გასცემენ პასუხს.“ (თირმიზი).

შეხვედრისას მორწმუნეები ჯერ მთელი სულითა და გულით, თბილად მიესალმებიან ერთიმეორეს, შემდეგ კი შეუდგებიან საუბარს. მუსლიმანებს არ ეკადრებათ შეხვდნენ ერთმანეთს პირქუშად და ქედმაღლურად. შეხვედრისას ისინი უნდა იყვნენ ალერსიანები, თავმდაბლები და ილაპარაკონ მხოლოდ სასიამოვნო სიტყვებით. ალლაჰის შუამავალი აღნიშნავდა: „შენი ღიმილი რწმენით ძმისთვის - წყალობაა შენგან...“ (თირმიზი, ბირრ ვა სილია, 36).

მეგობრული და ძმური დამოკიდებულება

ისღამი ალლაჰის გულისთვის მორწმუნეებს შორის აღძრავს მეგობრობას და ძმობას, კეთილდღეობასა და გაჭირვებაში, სიუხვესა და სიძნელებებში, მიუხედავად საზოგადოებაში დაკავებული მდგომარეობისა და არსებული სიმდიდრისა, მიუხედავად, ამქვეყნიური უთანხმოებისა და სხვა მსგავსი რამეებისა.

მორწმუნისთვის აუცილებელია იყოს ძალიან ყურადღებიანი მეგობრის არჩევის დროს. არანაირი კავშირი დაიჭიროს უზნეო და ზნედაცემულ ხალხთან. ალლაჰის შუამავალმა (საღლეღლაჰუ ალეიჰი ვე სელლეჲ) ამ საკითხთან დაკავშირებით თქვა: „ჭეშმარიტი მეგობარი რწმენით ვლინდება. დაე, ყოველმა თქვენგანმა გაითვალისწინოს, ვისთან ამყარებს მეგობრობას.“ (თირმიზი)

თუკი მუსლიმანი იქნება მეგობრული, სიყვარულის გრძნობით დაკავშირებული მეგობართან და მასთან შეხვედრების

დროს იხელმძღვანელებს მხოლოდ ალ-ლაჰის კმაყოფილებით, მაშინ, უსიტყვოდ, შეიძენს ჭეშმარიტ წყალობას ალლაჰისგან თავისი მეგობრობისათვის.

აბუ ჰურაირა გადმოგვცემს, რომ ალლაჰის შუამავაღმა (საღვთაობა ალექსი ვე სელემ) თქვა: „(ერთხელ) ერთმა ადამიანმა მოისურვა მოენახულებინა სხვა სოფელში მცხოვრები თავისი ძმა (რწმენით) და უზენაესმა ალლაჰმა გაგზავნა ის იმ გზით, რომლითაც მიდიოდა ანგელოზი. როდესაც ის ადამიანი მივიდა მასთან, ანგელოზმა ჰკითხა: „სად მიდიხარ შენ?“ მან უპასუხა: „მე მინდა მოვიხახულო ამ დასახლებაში მყოფი ჩემი ძმა.“ ანგელოზი შეეკითხა: „აღბათ, მას შეუძლია აღმოვიჩინოს შენ რაიმე წყალობა ან მოგცეს რაღაც და შენ მიისწრაფვი მიიღო ის?“ ადამიანმა უპასუხა: „არა, ჭეშმარიტად, მე ის ალლაჰის კმაყოფილებისათვის შევიყვარე!“ მაშინ ანგელოზმა უთხრა: „მე კი, ჭეშმარიტად, გამოგზავნილი ვარ შენთან ალლაჰის მიერ, რათა გითხრა, ალლაჰმა შენც შეგიყვარა ისე, როგორც შენ შეიყვარე ის ადამიანი!“ *(მუსლიმი)*

მუჰამედ ბაქრა აუკრძალა ჯეფერ სადიყს მეგობრული ურთიერთობის დამყარება შემდეგი ჯგუფის ხალხთან:

1. მანკიერ ადამიანთან, რომელიც სიძუნწით გთავაზობს თავის საქონელს;
2. ძუნწთან, რომელიც მიგატოვებს სიღარიბეში;
3. მატყუარასთან, რომელიც უდაბნოს მირაჯის მსგავსია: როდესაც ახლოს დგას შორსაა, ხოლო როდესაც შორს დგას – ახლოს.
4. უმეცართან, რომელიც გიკეთებს ბოროტებას და ამბობს, რომ აკეთებს ამას შენს საკეთილდღეოდ;
5. მათთან, ვინც წყვეტს ნათესაურ კავშირს.

ნათესაური კავშირები

თითოეული მუსლიმანი უნდა ცდილობდეს შეინარჩუნოს ნათესაური დამოკიდებულება და არ გაწყვიტოს ის უთანხმოების მიზეზით. ეცადოს ყოველთვის გაუფრთხილდეს ერთიმეორის უფლებებსა და მოვალეობებს თავიანთ ნათესავეებთან მიმართებაში, ხშირად მოინახულოს ისინი დღესასწაულებზე, მნიშვნელოვან ზეიმებზე, მათგან ავადმყოფებს დაუთმოს განსაკუთრებული ყურადღება, აღმოუჩინოს ყოველგვარი მხარდაჭერა და დახმარება. იმ ნათესავეებს, რომლებიც ცხოვრობენ შორს, შეძლებისდაგვარად, მისწეროს წერილი, ან დაუკავშირდეს ტელეფონით.

მშობლებისა და შვილების ურთიერთ-დამოკიდებულება და ურთიერთმოვალეობანი

შვილის შეძენის შემდეგ ყოველი მშობლის მოვალეობაა: დაარქვას ბავშვს ღირსეული სახელი, შეასწავლოს რელიგიური მოვალეობები, რომელიმე საქმე ან ხელობა, დროის მოსვლასთან ერთად დააქორწინოს ან გაათხოვოს. ყველაფერი ეს იმისათვის, რომ მომავალში შვილები იყვნენ საზოგადოებისთვის სასარგებლო, ღირსეული მუსლიმანები. თავის მხრივ, კი მათ მოეთხოვებათ თავიანთ მშობლებს მიმართონ პატივისცემით, მოუსმინონ უფროსებს და დაეხმარონ მათ. შესაძლებლობის მიხედვით შეასრულონ მშობლების ნებისმიერი სურვილი, თუკი რა თქმა უნდა არ ეწინააღმდეგება ისლამს.

ისეთი ოჯახი, სადაც ვლინდება მშობლებისადმი ზრუნვა და საპასუხო სათნოება შვილებისადმი, სადაც არსებობს ურთიერთპატივისცემა და ურთიერთდახმარება – ყოველთვის იქნება

მიზიდულობის ცენტრი ოჯახის ყველა წევრისათვის.

უზენაესი ალლაჰი თითოეულ ჩვენგანს მოგვმართავს თავისი წიგნის სიტყვებით: „შენმა ღმერთმა მხოლოდ და მხოლოდ მასზე თაყვანისცემა და მშობლებზე კარგად მოქცევა (გი)ბრძანა. თუ მშობლებიდან ერთი ან ორივე შენ გვერდით მიაღწევს ხანდაზმულ ასაკს, მაშინ ნუ ეტყვი უკმაყოფილოდ მათ „უფუ“! ნუ დაამცირებ და მათ ლამაზი სიტყვებით მიმართე. თავმდაბლობით მოწყალების ფრთა გადააფარე და წარმოსთქვი: „ღმერთო! შეიწყალე ისინი, ისე როგორც მწყალობდნენ მე და მზრდიდნენ პატარაობისას“. (სურა „ალ-ისრა“, 17/23-24).

მუჰამედ (საღვთისმშობლის ალეიჰი ვე სელლეჰ) შუამავლის ჩვენამდე მოღწეულ ჰადისში ლაპარაკია, რომ მუჰამედმა (საღვთისმშობლის ალეიჰი ვე სელლეჰ) სამჯერ წარმოსთქვა სიტყვა: „დაე, ცხვირით თხაროს მიწა!“ მას შეეკითხნენ: „ო, შუამავლო! ვისზეა აქ საუბარი?“ მან უპასუხა: „მასზე, ვინც მიაღწია იმ დრომდე, როდესაც მოხუცდნენ მისი მშობლები ან ერთ-ერთი მათგანი და ვერ შეძლო სამოთხეში შესვლა, ვერ დაიმსახურა მშობლების კმაყოფილება“ (მუსლიმი, ბირრ ვა სილია, 9, 10; აჰმედ ბინ ჰანბალ „მუსნადი“, II, 254).

ცოლ-ქმრული ურთიერთობა

ისლამის მოსვლამდე ქალს არ გააჩნდა საკუთარი უფლებები და არ ჰქონდა არანაირი მნიშვნელობა საზოგადოებისათვის. ძველ ჩინეთში ქალს საერთოდ არ თვლიდნენ ადამიანად. ინგლისში მას თვლიდნენ უზნეოდ და ნებას არ რთავდნენ შეხებოდა სახარებას. ხოლო იერუსალიმში მამას შეეძლო კიდევ გაეყიდა საკუთარი ქალიშვილი. ისლამამდე პე-

რიოდის არაბეთში არსებობდა პრაქტიკა ცოცხლად დაემარხათ ახალდაბადებული გოგონები, რადგანაც მათ თვლიდნენ ოჯახის სირცხვილად. ისლამმა კი შეცვალა ქალის მდგომარეობა, დაუბრუნა მას საუკუნეების მანძილზე ფეხქვეშ გათელილი უფლებები და იხსნა უსამართლო დამცირებისგან.

ისლამმა დაავალდებულა მამაკაცი ეზრუნა თავის ცოლსა და ბავშვებზე, მიეცა მათთვის სწავლის საშუალება და აგრეთვე უზრუნველყო საარსებო საშუალებებით. ქალს კი ალლაჰმა დაავალდებულა ბავშვების აღზრდა, ქმარზე დახმარება და შინამეურნეობის წესრიგში მოყვანა. ამრიგად, თითოეულ მათგანს უზენაესმა ალლაჰმა განუსაზღვრა კონკრეტული ვალდებულებების წრე, რომელიც ემყარება ურთიერთსიყვარულსა და პატივისცემას – მტკიცე ოჯახური დამოკიდებულებების საფუძველს. ამ მიმართებით ყურანში ნათქვამია: „...ცოლების ქმრებისადმი უფლებამოსილებანი ისეთივეა, როგორც ქმრების ცოლებისადმი, თუმცა ქმრები, საფესურებრივ, თავიანთ ცოლების მდგომარეობაზე უფრო მაღლა დგანან...“ (სურა „ალ ბაყარა“, 2/228).

ალლაჰის შუამავალმა (საღვთისმშობლის ალეიჰი ვე სელლეჰ) დაამატა შემდეგი: „გამოკვებეთ ქალები და ჩააცვით მათ თქვენს ხელთ არსებული სურსათ-სანოვანის მარაგით და ტანსაცმლით, არ სცემთ, არ გალანძღოთ და არ დასაჯოთ“ (მუსლიმი).

ბუჰარი გვაწვდის ალლაჰის შუამავლის (საღვთისმშობლის ალეიჰი ვე სელლეჰ) შემდეგ ჰადისს: „დაარიგეთ ერთიმეორე ქალთან მიმართებაში კეთილშობილური საქციელებით.“

მოსუცებისადმი პატივისცემით მოპყრობა

ყოველი მუსლიმანი კეთილად და პატივისცემით უნდა მოეპყროს მოსუც ხალხს, რადგანაც მათზე პასუხისმგებლობის გრძნობა და მკაცრი ვალდებულებები ალლაჰის ბრძანებაა. თითოეულ მათგანს, იმისდა მიუხედავად, პატივისცემაში თუ წესრიგიანი ხალხია, ბაბუები თუ ბიძები, ბიძები თუ ბიცოლებია, მასწავლებლებია თუ მეზობლები – ყველა ხანდაზმული ადამიანისადმი მუსლიმანმა უნდა გამოავლინოს პატივისცემა და შეძლებისდაგვარად მათზე დახმარება. მათთან საუბრები ბევრ დამოკიდებულებაში სასარგებლოა: ყოველთვის შეიძლება მათი ცხოვრებისეული გამოცდილების მონათხრობიდან აიღო სარგებელი, ჭეშმარიტ სიკეთედ იქნება მათგან მიღებული კეთილი სურვილები და დარიგებანი.

ამრ ბინ შუაიბი გადმოგვცემს თავისი მამის სიტყვებით, რომ მისმა ბაბუამ აბდულლაჰ ბინ ამრმა თქვა: „ჩვენ არ გვეკუთვნის ის, ვინც არ ინდობს ჩვენ შორის უმცროსს – და არ ავლენს უფროსისადმი პატივისცემას.“ (აბუ დაუდ, თირმიზი).

მეზობლის უფლებები

ისლამი დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს, აგრეთვე, მეზობლებთან კავშირს. ამის შესახებ ალლაჰის შუამავალმა (სალელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლეემ) თქვა: „ჯებრაილმა (მთავარანგელოზი) მეზობლის მიმართ სიკეთე იმდენჯერ მირჩია, რომ მეგონა, მეზობელი მეზობლის მემკვიდრედ დარჩებოდა.“ (ბუჰარი, ეღები, 28; მუსლიმი, ბირრ ვა სილა, 140-141; იბნ მაჯა ადაბ, 4).

ასევე ერთ-ერთი ჰადისი გვამცნობს:

„აღლაპისა და განკითხვის დღის მორწმუნე, გულუხვი უნდა იყოს მეზობლისთვის“ (ბუკარი, ედაბი, 31; მუსლიმი, იმანი, 74; იბნ მაჯა, ედაბი, 4)

ჭეშმარიტი მუსლიმანი აუცილებლად ყურადღებიანი უნდა იყოს მეზობლის უფლებებისადმი და არ მიაყენოს ზიანი ან სხვა რაიმე უსიამოვნებები, ამასთანავე, მორჩილად გადაიტანოს მისი მხრიდან მიყენებული უხერხულობანი, გაუფრთხილდეს მის ღირსებას და ქონებას საკუთარის მსგავსად, ავადმყოფობისას მონახულოს ის, შეეცადოს დაეხმაროს გაჭირვებაში, გაიზიაროს მისი სიხარული და ანუგეშოს უბედურების შემთხვევაში.

ავადმყოფის მონახულება

ავადმყოფის მონახულების შემთხვევაში, თუ ის იმყოფება მძიმე მდგომარეობაში და დამოუკიდებლად არ შეუძლია გადაიხადოს სამედიცინო მომსახურებისა და წამლების ფული, აუცილებელია მასზე ზრუნვა და შეძლებისდაგვარად თავისთავზე მისი ხარჯების გადახდის აღება.

აღლაპის შუამავალი (სალელელაჰუ ალეჰი ვე სელლემ) თქვა: „განკითხვის დღეს აღლაპი იტყვის: „როდესაც ავად ვიყავი ადამიანთა მოდგმამ არ მომინახულა მე.“ ხალხი მას ეტყვის: „ღმერთო, როგორ შეგვეძლო შენი მონახულება, შენ ხომ სამყაროთა ღმერთი ხარ?!“ მაშინ აღლაპი უპასუხებს: „როდესაც ავად იყო ერთ-ერთი ჩემი მონა-მსახურთაგანი, თქვენ ის არ მონახულეთ. თქვენ, რომ მაშინ მისულიყავით მასთან, ჭეშმარიტად,

მნახავდით მე ავადმყოფთან ერთად“ (მუსლიმი).

მონახულებით რა ავადმყოფს, შეეცადეთ ანუგეშოთ ის, უნდა გაამხნევოთ კეთილი სიტყვებით და შეევედრეთ აღლაპს მისი გამოჯანმრთელება. ამასთანავე, გახსოვდეთ, რომ ავადმყოფთან დარჩენა არ უნდა იყოს ხანგრძლივი და მისთვის დამღლევი.

აღლაპის შუამავალი (სალელელაჰუ ალეჰი ვე სელლემ) გვირჩევდა მიგვემართა ავადმყოფისათვის ასეთი სიტყვებით: „ლაბასა, მაჰურუნ, ინ შა აღლაპ“ – რაც ნიშნავს, „არაა უბედურება, რომელიც არ განიწმინდება აღლაპის წყალობით! (მუსლიმანის ციხე-სიმაგრე,“ 49/147). ან: „ას ელუ – აღლაპ – აღ – აზიმ, რაბბილ –, არშილ – აზიმ, ღენ იეშფიქა“ – „ვთხოვ უდიდეს აღლაპს, დიდი ტახტის მფლობელს, რომ მან გაგნკურნოს შენ.“ ეს სიტყვები უნდა წარმოითქვას შვიდჯერ. გადმოგვცემენ, რომ აღლაპის შუამავალი (სალელელაჰუ ალეჰი ვე სელლემ) თქვა: „თუკი ისლამის ამღიარებელი ნებისმიერი მსახური მონახულებს ავადმყოფს, სიცოცხლის ვადა, რომელიც ჯერ კიდევ არ არის ამოწურული და შვიდჯერ იტყვის: „ვთხოვ უდიდეს აღლაპს, უდიდესი ტახტის მფლობელს, რომ მან გაგნკურნოს შენ“ – აღლაპის ნებით ის განიკურნება“ (მუსლიმანის ციხე-სიმაგრე,“ 49/148).“

თუკი ავადმყოფი წევს საავადმყოფოში, აუცილებელია დროდადრო მისი მონახულება. ამასთანავე, თუკი მარტოხელაა, საჭიროა მასთან მჭიდრო კავშირის დაჭერა და შეძლებისდაგვარად დახმარება.

საფლავების მონახულება

უდიდესი ღმერთი ყურანში ამბობს: „ყოველი სული (არსება) აუცილებლად იგემებს სიკვდილს“ (სურა ალი იმრანი, 3/185). უზენაესი ალლაჰის განსაზღვრით ყოველი მცხოვრები ადამიანი ოდესღაც შეიცნობს სიკვდილს, მისი ხრწნადი სხეული გადაეცემა მიწას, რის შემდეგაც ის აღმოჩნდება წყვილად სამყაროში, დაელოდება ანგარიშის დღის გათენებას, საფლავების მონახულებით და ამ სამყაროდან წასულების სულიერი გზის გააზრებით ხდება ადამიანისათვის სიკვდილის შესენება, რომელიც ასე თუ ისე, მაინც მოუწევს მას, აღვიძებს რა მასში შეგნებულ სიფრთხილეს ქვეყნის ამაოებისა და მადლიერების სურვილს თავისი სიცოცხლის შემოქმედისადმი.

ალლაჰის შუამავალმა (სალელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) თქვა: „თუმცა ადრე მე თქვენ აგიკრძალეთ საფლავების მონახულება, ახლა კი მონახულებით ისინი, რადგანაც მათი მონახულება შეგახსენებთ სიკვდილს.“ (მუსლიმი)

საფლავების მონახულება მოითხოვს ქცევის განსაზღვრულ ნორმებს. თავდაპირველად აუცილებელია მიესაღმოდ და უსურვოთ მშვიდობა საფლავის მცხოვრებლებს. მუსლიმანის მიერ გადმოცემული ჰადისის თანახმად, ალლაჰის შუამავალი (სალელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) ურჩევდა აიშეს მისაღმებოდა მიცვალებულებს შემდეგი სახით: „ეს-სელამუ ალეჰუმ ეჰლიდ – დარი მინელ მუყმინინ ველ მუსლიმინ ვე ინნა ინ შა ალლაჰ ბიჰუმ ლიეხიქუნ ვე იერხემუ ალლაჰუ ელ – მუსთაყდიმინ მინნა ვე ელ – მუსთახირინ, ესელუ ალლაჰა ღენნა ვე ლეჰუმ ალ-აფიეთუ.“

„მშვიდობა თქვენ, ო, აქ მწოლიარე მორ-

წმუნებო და მუსლიმანებო! უეჭველად, თუკი იქნება ალლაჰის ნება-სურვილი, ჩვენ შემოგიერთდებით თქვენ და ალლაჰი ჩვენგან შეიწყალებს მათ, ვინც წავიდა ადრე და ვინც დაიგვიანეს, მე ვთხოვ ალლაჰს გადარჩენას თქვენთვის და ჩვენთვის!“ („მუსლიმანის ციხე-სიმაგრე“, 60/165).

შემდეგ საფლავის ბოლოს ფეხზე მდგომარე წაუკითხეთ მას საჩუქრად სურა „ალ-ფათიჰა“ და გაიმეორეთ 11-ჯერ სურა „იხლასი.“ თუკი თქვენს განკარგულებაშია დროის საკმარისი რაოდენობა, წაიკითხეთ მისთვის სურა „იასინი.“ გარდა ამისა, შევედრეთ ალლაჰს განსვენებულის მოსვენება.

ნაკლებურუნველყოფილი ოჯახების მონახულება და მათზე შეძლებისდაგვარად დახმარების აღმოჩენა

დიდმა ღმერთმა დაადგინა ერთი კატეგორია ხალხის უპირატესობა მეორისადმი – არა მათი სიმდიდრის დონით, მდგომარეობითა და წარმომავლობით, არამედ ღვთისმოსიშობის ხარისხით. უზრუნველყოფილ ხალხთა შორის უზენაესი ალლაჰი განადიდებს მათ, ვინც იძენენ ქონებას კანონიერი გზით, ხოლო თავიანთ დანაზოვს გაიდებენ ალლაჰის გზაზე. დანარჩენ ხალხთა შორის ის გამოყოფს მომთმენებსა და კმაყოფილებს ღმერთის იმ დანაწილებით, რომელიც მათ წილად ხვდათ. ყურანის მიხედვით, რწმენისა და აუცილებელი ღოცვის შესრულებასთან ერთად მუსლიმანისთვის საჭიროა არ დავივიწყოთ ისეთი წმინდა მოვალეობა, როგორცაა თავისი საშუალებების ნაწილის გაჭირვებულების, ღარიბების ან უფრო ნაკლებურუნველყოფილი მუსლიმანებისთვის მსხვერპლად გამოყოფა (სურა „ალ-ბაყარა“, 2/3). უპოვართათვის ასე-

თი დახმარების მიღება არის ალლაჰისგან უფლება გამოკვებისათვის. ამასთანავე, კარგი იქნება ყოველ მუსლიმანს გააჩნდეს სურვილი და მისწრაფება მოინახულოს გაჭირვებული ოჯახები აუცილებელი დახმარების აღმოჩენის მიზნით, აგრეთვე მოიწვიოს ისინი საკუთარ სახლში და მიიღოს მუსლიმანური სტუმართმოყვარეობის საუკეთესო ტრადიციებით, რათა გაინაწილოს მათთან ერთად ალლაჰის მიერ ნაჩუქარი ყველა სიკეთის სიხარული. ხოლო რაც შეეხება ღარიბებთან – ზიზღით, ქედმაღლობით, აგდებულ და ამპარტავნულ დამოკიდებულებას – ასეთი საქციელი მკაცრად იკიცხება ისლამით. ამასთან დაკავშირებით, ალლაჰის შუამავალი (სალლელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) თქვა: „ყველაზე ცუდ საქმლად აღიარებულია საქორწილო გამასპინძლება, რომელზეც მდიდრებს ავიწყდებათ ღარიბი ხალხის მიწვევა.“ (ბუჰარი)

ჭეშმარიტად, ალლაჰის შუამავლის ასეთი გულწრფელი და სუფთა გამასპინძლება (სალლელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ), შესანიშნავ ტრადიციად და სამემკვიდრეოდაა დატოვებული ყოველი მუსლიმანისთვის!

მეცნიერების, განათლებულებისა და უმწიკვლო წრის ხალხთან ყოფნა

უდიდესი ღმერთი თავისი წერილებით მოგვმართავს ჩვენ: „**ო, თქვენ, ვინც ირწმუნეთ! გეშინოდეთ ალლაჰის და იყავით მართალთა რიცხვში!**“ (სურა ათ თევზი, 9/119). ნამდვილად, ყოველმა მუსლიმანმა აუცილებლად უნდა მოინახულოს შეკრებილი ადამიანები, რომლებიც გამოირჩევიან ჭეშმარიტებით, მაღალი ცოდნით. მეცნიერთა კრებები, რომლებიც ტარდება რელიგიისა და წმინდანთა მინაწერების

განსახილველად. ისინი ალლაჰმა დააჯილდოვა თავისი დიდი წყალობითა და სიუხვით. ასეთ ხალხთან ურთიერთობა, ბედნიერი შესაძლებლობაა შეავსო ცოდნისა და ჭეშმარიტების ის შუქი, რომლისკენაც გზა გაკვალულ იქნა მათ მიერ გულწრფელი ღვთისმსახურების წყალობით.

როგორც წვიმა რწყავს გვალვისგან დამსკდარ მიწას, ასევე ალლაჰი ბრძენთა სიტყვებით აცოცხლებს გამომშრალ გულებს.

ვალის თავის დროზე დაბრუნება

მისცე სესხად ფული გაჭირვებაში ჩავარდნილ მუსლიმანს, ისლამის მიხედვით, არის ღმერთის სასურველი საქმე. ამ საქმესთან დაკავშირებით ალლაჰის შუამავალი (სალლელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) ამბობდა: „ყველას, ვინც გასცემს სესხად განსაზღვრული დროით ფულის რაღაც ნაწილს, მას ვალის გადახდის დამთავრებამდე ყოველდღე ეწერება თითო-თითო ჯილდო. ხოლო როცა ვალის გადახდის ვადა მისი ამოწურვის შემდეგ გაგრძელდება, ასეთ შემთხვევაში გამსესხებელს ყოველ გაგრძელებულ დღეზე ეწერება თითო-თითო მაღლი მანამ, ვიდრე ეს ვალი მთლიანად არ იქნება გადახდილი“ (იბნ მაჯა). ალლაჰის შუამავლის (სალლელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) სხვა ჰადისში ნათქვამია: „იყო ერთი ვაჭარი, რომელიც აძლევდა სესხს ხალხს. ხედავდა რა თავისი მოვალის შეუძლებლობას, ის ეუბნებოდა თავის მსახურს: „ვიყოთ მისდამი შემწყნარებლური იმის იმედით, რომ ალლაჰიც იქნება ჩვენდამი მოწყალე.“ ამიტომ ალლაჰმა იხსნა ეს ვაჭარი ცოდვებისგან და დააჯილდოვა ის თავისი პატივით.“ (ბუჰარი) მაგრამ, ყვე-

ლა მუსლიმანს აუცილებელია ახსოვდეს, რომ გადაიხადოს ვალი მოლაპარაკებული ვადის ამოწურვამდე, არ გააჩნდეს ამაში სიძნელები, არის ვალდებული. თუკი რაიმე მიზეზის გამო ვალის დროული გადახდა შეუძლებელია, საჭიროა ამის შესახებ ვაცნობოთ გამსესხებელს და მოვთხოვოთ აღებული სესხის ვადის გაგრძელება. მუჰამმედ შუამავალმა (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) ამ საკითხთან დაკავშირებით თქვა: „თქვენგან საუკეთესოა ის, ვინც პატიოსნად იხდის თავის ვალებს“ (ბუჰარი, მუსლიმი). ასევე „არასამართლიანია მდიდრის მიერ ვალის გასტუმრების გადავადება“ (ბუჰარი, მუსლიმი).

ჯამაათით ღოცვის მნიშვნელობა

აბდულლაჰ ბინ ომარის სიტყვებით გადმოგვცემენ, რომ ალლაჰის შუამავალმა (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) თქვა: „ჯამაათით ღოცვა ოცდაშვიდი საფეხურით მაღლა დგას ინდივიდუალურზე“ (ალ-ბუჰარი, მუსლიმი).

მასჰაბ ჰანიფას მიხედვით, ჯამაათით ნამაზი განისაზღვრება როგორც სუნნეთი მუაქჰადა – რაც აღნიშნავს: „ნამაზის ღოცვას, განმტკიცებულს ალლაჰის შუამავლის (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) საკმაოდ ხშირი შესრულებით.“

ამ თემასთან დაკავშირებით, ცნობილია აბუ ჰურაირას მიერ გადმოცემული მუჰამმედ შუამავლის ჰადისი, რომ ალლაჰის შუამავალმა (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) თქვა: „ვფიცავ მას, ვის ხელშიცაა ჩემი სული (ხდებოდა ისე, რომ), მე მინდოდა მებრძანებინა შეეგროვებინათ შეშა, შემდეგ ეხმოთ (ხალხი) ღოცვისათვის, შემდეგ ებრძანათ რომელიმესთვის ყოფილიყო იმამი, ხოლო შემდეგ კი

გამოცხადებულიყვნენ იმ ხალხთან, (რომლებიც არ მოვიდნენ ღოცვაზე) და ექციათ მათი სახლები ნაცარტუტად!“ (ბუჰარი, მუსლიმი).

და კიდევ ერთი, ასევე აბუ ჰურაირას სიტყვებით გადმოცემული, რომ ალლაჰის შუამავალმა (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) დააზუსტა: „თუკი მათ ეცოდინებათ ამ ჯილდოზე, რომელიც ელოდებათ საერთო ნამაზებში მონაწილეობის მიღებისათვის, სადამოსა და დილის ღოცვებში, მაშინ აუცილებლად გამოცხადდებოდნენ (მეჩეთში ამ ღოცვებისთვის) თუნდაც მათ მოსწეოდათ ცოცვით (იქამდე) მიღწევა! (ბუჰარი, მუსლიმი).

ხუმრობის ზღვარი

ჭეშმარიტად, მუსლიმანს არ შეშვენის სახის პირქუში გამომეტყველება და გულქვაობა. ის რბილი ხასიათისაა, მშვიდი, ალერსიანი და თავმდაბალი. ჭეშმარიტი მუსლიმანი ზომიერად ხუმრობს, როგორც თავის ოჯახში, ასევე მეგობრებთან, რომლის დროსაც ის არ ეხება მათ ღირსებას. გარდა ამისა, ის ყველანაირ დამოკიდებულებაში იცავს ზომიერებას, ახსოვს, რომ ნებისმიერ ხუმრობას აქვს შესაფერისი დრო და საჭირო ადგილი. ალლაჰის შუამავალმა (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) თქვა: „უეჭველად, მე სიმართლეს ვლაპარაკობ, მაგრამ, ამასთანავე ვხუმრობ კიდევ.“ (თაბერინი)

როგორღაც ერთხელ ალლაჰის შუამავალთან (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) მივიდა ხნიერი ქალი, რომელსაც მან ასეთი სიტყვებით მიმართა: „სამოთხეში ვერ შევა ვერც ერთი შენი ხნის ქალი,“ რის გამოც ეს ქალი ატირდა. შუამავალმა (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) მას უთხრა: „ეს ნიშნავს, რომ შენ

მაშინ არ იქნები ხნიერი,“–და წაიკითხა ყურანიდან ასეთი აიათი: „**ჭეშმარიტად, ჩვენ შევქმენით ისინი (ე. ი. მეუღლეები) და შევუნახეთ მათ ქალიშვილობა**“ (სურა „ალ ვაეიდე“ 56/35-36).

და კიდევ, ერთხელ ალლაჰის შუამავალმა (სალღელღაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) მიმართა სუჰაბის, რომელსაც ერთი თვალი დაავადებული ჰქონდა: „შენ ჭამე ფინიკი იმ დროს, როდესაც შენ არა ხარ ჯანმრთელი ერთი თვალიდან?“ რაზეც სუჰაბმა უპასუხა: „ო, ალლაჰის შუამავალო, მე მას ვჭამ მხოლოდ ერთი მხრიდან და შუამავალს (სალღელღაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) გაეღიმა.

ავენიანობა, ჭორები და მონაგონები

ისლამის მიხედვით, ისეთ გასაკიცხ თვისებებს, როგორც ბილწსიტყვაობა, ჭორები და მონაგონია, ადგილი არ უნდა ჰქონდეს მუსლიმანის ცხოვრებაში. ამ საკითხთან დაკავშირებით, ალლაჰი აფრთხილებს მუსლიმანებს: „**ო, თქვენ, ვინც ირწმუნეთ! განერიდეთ ხშირ ეჭვიანობას, რადგანაც ზოგიერთი ეჭვი ცოდვიანია.** (ერთმანეთს) ნუ უთვალთვალვით, ერთიმეორეს ზურგს უკან ავად ნუ მოიხსენიებთ. ნუთუ მოეწონება რომელიმე თქვენგანს ჭამოს თავისი განსვენებული ძმის ხორცი? საზიზღრობაა ეს თქვენთვის! ასე, რომ გეშინოდეთ ალლაჰის, ის ხომ მპატიებელი და გულმოწყალა“ (სურა „ჰუჯურათ“, 49/12).

ამ საკითხთან დაკავშირებით აბუ ჰურაირა გადმოგვცემს, რომ ერთხელ ალლაჰის შუამავალმა (სალღელღაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) თავის თანამოაზრეებს დაუსვა ასეთი შეკითხვა: „იცით თუ არა თქვენ, რა არის ავად ხსენება?“ მათ უპასუხეს: „ალლაჰმა და მისმა შუა-

მავალმა უფრო კარგად იციან.“ მაშინ შუამავალმა (სალღელღაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) თქვა: „შენი ის გამონათქვამი საკუთარი ძმის შესახებ, რომელიც მას არ ესიამოვნება.“ შუამავალს (სალღელღაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) ჰკითხეს: „თუკი გამონათქვამი მართალია?“ მან უპასუხა: „თუკი შენი გამონათქვამი მის შესახებ მართალია, ეს ავად ხსენებაა, თუ არა – ცილისწამება“ (აბუ დაუდ). ამ საკითხთან მიმართებაში ალლაჰის შუამავალმა (სალღელღაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) დაამატა შემდეგი: განუდექით მონაგონს, ჭეშმარიტად, მონაგონი ტყუილზე უარესია...“ (ბუჰარი)

შესაბამისად, მავნე თვისებები არაა დამახასიათებელი მუსლიმანისთვის. საჭიროა მათი საკუთარ თავში ჩახშობა. მაგრამ ღიად გამოთქმული სიტყვები, ცოდვის ჩამდენ ორპირებთან, ათეისტებთან და წარმართებთან მიმართებაში არ არის არც „ავენიანობა“, არც „ჭორები“ და არც „მონაგონი“.

ტელევიზიისა და თანამედროვე მედი-აინფორმაციების ზიანი.

დღეს ასაკობრივი და სქესობრივი კუთვნილების მიუხედავად, ბევრი ადამიანი ვერ პოულობს თავისთავში ძალას უარი თქვას უსარგებლო ტელეგადაცემების ყურებაზე და შემდეგ მიღებული ინფორმაციის ტყუილად განსჯაზე თავიანთ ოჯახებში, რაც მათ ართმევს ბევრ დროს. მეცნიერები ამტკიცებენ, რომ საათობით ჯდომა ტელევიზორთან ცუდად მოქმედებს ადამიანის ფიზიკურ და ფსიქოლოგიურ მდგომარეობაზე.

ტყუილმა და არეულობამ შეავსო დღევანდელი ტელევიზია და ინტერნეტი, ლამაზად გაფორმებული გამომცემლობე-

ბის გვერდებზე თავის მოწონებით, სხვადასხვა პროგრამებით და სერიალებით, სადაც იქცევიან ისლამის შეუსაბამოდ და აცდენენ ხალხს.

დიდი ღმერთი ყურანში მუსლიმანებს აფრთხილებს, არა თუ ენდონ არაღვთისმოსავი ადამიანების ინფორმაციას, არამედ შეამოწმონ მათ მიერ მოტანილი ცნობები: **„ო, თქვენ, ვინც ირწმუნეთ! თუკი თქვენთან მოვა ფლიდი რაღაც ამბით, მაშინ გაარკვიეთ (რაშია საქმე), რათა თქვენი უმეცრებით (უდანაშაულო ხალხი) არ დააზიანოთ, თუ არა და თქვენ მოგიწევთ იმის მონანიება, რაც ჩაიღინეთ.“** (სურა „ალ-ჰუჯურათი,“ 49/6)

იმისათვის, რომ დავიცვათ ჩვენი ახლობლები ტელევიზიისა და ინტერნეტის მავნე გავლენისგან, მუსლიმანმა აუცილებელია მოახდინოს მთელი თავის ძალების მობილიზება, რომ მიმართოს ის საკუთარი ოჯახის ყველა წევრის ფასეული ორიენტაციით შესაცვლელად. ამისათვის, ცხოვრობ რა ისლამის მიხედვით, უნდა ეცადო დაარწმუნო ისინი (მათ შორის საკუთარი ქცევის წყალობითაც), რომ უშუალო ურთიერთობა ოჯახის ყველა წევრს შორის, ჭეშმარიტი ცოდნის მიღება, მუსლიმანური კულტურის და რელიგიის შესწავლა, მათთვის საუკეთესო წყალობაა. ამრიგად, ვზრუნავთ რა ოჯახის წევრების ჯანმრთელობაზე, საჭიროა ვურჩიოთ მათ მინიმუმამდე შეამცირონ სატელევიზიო პროგრამების ყურება, საჭირო ინფორმაციის მიღების შემდეგ კი გამორთონ ტელევიზორი. გარდა, ამისა მაღალი ზნეობის მორალი, რომ დავიცვათ, არ უნდა დავეშვათ სახლში იყოს სულიერი განვითარებისათვის საზიანო ბეჭდვითი პროდუქცია. ეს, რაც ჩამოვთვალეთ, მხოლოდ ზოგიერთი რჩევაა მუსლიმანების

სულიერი აღზრდისათვის. მრავალი სხვა ჩვენ შეგვიძლია მივაწოდოთ საკუთარ თავს თვითონ, ყურანისა და მუჰამედ შეამავლის (სალღელღაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) სუნნეთის შეუჩერებელი შესწავლით.

სულიერი და მატერიალური მხარდაჭერა

ყურანი გვიხსნის ჩვენ ასეთ ჭეშმარიტებას. „(ო, ისლამის მიმდევრებო) **თქვენ ვერანაირად ვერ** (გახდებით ღვთისმოსავნი) **მისწვდებით სიკეთეს, სანამ არ გააკეთებთ შეწირვას იმისგან, რაც** (თქვენთვის ძვირფასია) **გიყვართ. და რამდენიც არ უნდა დახარჯოთ მოწყალებისათვის, ალლაჰმა უწყის ამის შესახებ“** (სურა, „ალი იმრანი,“ 3/92).

ალლაჰის შეამავალი (სალღელღაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) ამბობს: „მას, ვინც მუსლიმანს მოაშორებს ამ სამყაროს ერთ-ერთ წუხილს, ალლაჰი მოაშორებს განკითხვის დღეს ერთ-ერთ წუხილს და იმას, ვინც გაწვავლებულს შეუმსუბუქებს მდგომარეობას, ალლაჰი მისცემს ცხოვრებაში და განკითხვის დღეს შვებას. ვინც დაფარავს მუსლიმანის ნაკლს, ალლაჰიც დაფარავს მის ნაკლს ცხოვრებაში და განკითხვის დღეს. ალლაჰი ეხმარება სულიერი ძმის დამხმარე თავის მონა-მსახურს...“ (მუსლიმი).

ყოველი მუსლიმანი ვალდებულია შეეცადოს, აღმოუჩინოს სულიერი მხარდაჭერა თავის თანამორწმუნეებს ცოდნის საშუალებითა და კეთილი რჩევებით, მათთან ერთად გაიზიაროს მათივე წარმატებები და წარუმატებლობანი. ურთიერთდახმარება და ერთმანეთზე ზრუნვა მუსლიმანური საზოგადოების სახეა.

თარგმნა: გ. კახაძემ

„ადამიანებთან ურთიერთობისას ბოდიშის მოხდა არ დაგჭირდეს.“

(ჰადისი)

ცხოვებისეული ჩვევები

საკვირველია, ადამიანისთვის ზოგჯერ ძნელია გასცეს რამდენიმე ლარი მოწყალეზად ნამდვილად ძალიან გაჭირვებულ თავის თანამოქმედს, მათხოვარს, უმწეოს, ან შეიტანოს მსგავსი თანხა რაიმე სასიკეთო საქმეში. ამასთანავე, მას შეუძლია ადვილად დატოვოს რამდენიმე ათეული ან ათასი ლარი ელიტურ თავყრილობაზე, რომელიც საჩაიესა თუ კაფეში, სადაც ფინჯანი ჩაის ფასი ამერიკულ ფუნტუნშიასთან ერთად ტოლია დაახლოებით მამამისის პენსიისა.

საკვირველია, მაღაზიაში შესული ადამიანი ზოგჯერ ვერ პოულობს რამეს, იყიდოს ისეთი მცირე თანხით – რამდენიმე ერთეული ლარით – რომელიც ებრალება გასცეს სადაყად.

პარადოქსულია, მაგრამ ადამიანი ძალიან ძნელად უთმობს ათ წუნთს ზიქრს (უზენაესი ალლაჰის ხსენება), რომელიც ადებს მის გუნს სინათლისა და სივრცისათვის, სიმშვიდისა და სიწყნარისათ-

ვის, მაგრამ ამასთანავე, მას შეუძლია საათობით დრო დაუთმოს გაზეთების, რადიო – ტელევიზიის ინფორმაციებს გადატვირთვისა და დაქანცვის დონემდე, რასაც ვერ ამჩნევს და მიჰყავს ის ქრონიკულ დაღლილობამდე, აგრესიულობასა და დეპრესიამდე.

პარადოქსულია, მაგრამ რა სასიამოვნოა ფეხბურთის მატჩის გახანგრძლივება. ასევე სასურველია ის გულშემმატკივრებისა და უბრალოდ მოზეიმე მაყურებლისათვის, ხოლო მსოფლიო ჩემპიონატის შედეგების განხილვა შეიძლება შეუმჩნეველად გაიწელოს მთელ სამუნათო დღეს და ძლიერ იმოქმედოს მარგი ქმედების კოეფიციენტზე, მაგრამ ამასთანავე, ალიმის (სწავლული) საინტერესო და სასარგებლო ლექციის ან იმამის ჯუმის (პარასკევის) ხუთბის მოსმენა ხშირად არ ხერხდება „სასწრაფო“ საქმეებისა და დროის დეფიციტის გამო.

ადამიანი ცდილობს იყიდოს ბილეთები თეატრის პარტერში მოსახერხებელ

ადგილას, წინა რიგებში, მაგრამ არ ჩქარობს დაიკავოს ადგილი პირველ რიგში მეჩეთში ჯამაათით ნამაზის ლოცვისას... ზოგჯერ ის განგებ იკაუებს ადგილს უკანა რიგებში, რათა ჰქონდეს შესაძლებლობა სიძნელების გარეშე და სწრაფად გამოვიდეს მეჩეთიდან.

პარადოქსულია, მაგრამ ადამიანი თანახმაა მიიღოს რაღაც რთული თანწყობილი მონაგონი წმინდა სიმართლედ, ან მონახოს საბაბი ბოროტი ჭორისთვის, მაგრამ ამასთანავე, შეუძლია არ მიიღოს მარტივი და გასაგები ამბები, რომელთა ჭეშმარიტებაშიც არავითარი ეჭვი არ არის.

ზოგჯერ ადამიანს ეძნელება დაუთმოს დრო ყურანიდან ერთი აიათის შესწავლას, ანდაც რომელიმე სურის ახსნა – განმარტების წაკითხვას, ხოლო რომელიღაც გახმაურებულ რომანს, რომელიც არ შეიცავს არავითარ სასარგებლოს, მაგრამ ართობს და აიძულებს დაივიწყოს ყველაფერი, კითხულობს დაწაფებით.

აღლაჰის წიგნიდან ერთი აიათის ან ჰადისის ზეპირად დასწავლა წარმოუდგენია რთულად, ხოლო პოპულარული სიმღერებიდან სრულიად უმნიშვნელო სიტყვე-

ბის გონებაში გადაწერას და შესრულებას ახერხებს. პარადოქსული არაა?

...და ყველაფერთან ერთად ადამიანს სურს მოხვდეს სამოთხეში, წინასწარი შრომისა და ჯაფის გარეშე.

საკვირველია, ადამიანს ყოველდღე ესმის სიკვდილის შესახებ, ხედავს მომაკვდავს, მაგრამ არ სურს იფიქროს იმაზე, რომ ერთ დღეს თვითონაც მოკვდება.

საკვირველია, ადამიანი უვლის თავის სხეულს, ფიგურას, რომელსაც მოელის ლპობა; ზრუნავს საჭმელზე, რომელსაც მიირთმევს; უვლის კანს, მაგრამ ამასთანავე არაფერს აკეთებს თავისი სულის მოსართავად.

დიდო აღლაჰო! ნუ დაგვტოვებ ჩვენ ჩვენი მისწრაფებების ამარა, გვიხსენი ტკბილი და დამღუპველი ამქვეყნიური უღარდებლობისგან, დაგვეხმარე დავინახოთ და შევაფასოთ ჩვენი გრძნობები, სურვილები, ფიქრები ყურანის შუქისა და შუამავლის ცხოვრების შესაბამისად! ამინ!

თარგმნა: რ. გოგიტიძემ

„აღლაჰის შუამავალი ამბობს: ვინც მე ერთხელ სალათუ - სალამს მომიძღვნის, ღმერთი მის სანაცვლოდ ათჯერ მაინც შეიბრალებს. (ჰადისი)

მითითებები დედამიწაზე მცხოვრებთათვის

... თუ შენ გაგაჩნია მტკიცე განზრახვა თაყვანი სცე მხოლოდ უზენაესს, არ უნდა განიცდიდე საჭიროებას ვიღაცას მოსწონდე. შენი ფასი აღლაჰის წინაშე უნდა იყოს შენთვის საკმარისი. ნუ ელოდები ისეთივე თვისებების გამოვლენას აღლაჰის სხვა მონა-მსახურებისგან, როგორც შენ გაგაჩნია. ის, რასაც გეტყვის ან იფიქრებს ხალხი შენ შესახებ არ უნდა წარმოადგენდეს შენთვის დიდ ინტერესს... იარე სწორი გზით, საკუთარ თავში გულწრფელობის დონე მუდმივად შეამოწმე.

უნდა გაეუფროთხილდეთ ტყუილს. თანამედროვე საზოგადოებაში, სადაც ტყუილმა მიიღო ფატალური ხასიათი, სადაც გეჩვენება, პრაქტიკულად მის გარეშე სიცოცხლე შეუძლებელი, შეეცადე გახადო შენი ბაგეებიდან გადმოსული სიტყვა დამაჯერებელი და სუფთა.

შენმა სიტყვამ უნდა გამოიწვიოს დამაჯერებლობა, რომელიც არ მოითხოვს დამატებით ფიცს, შენ უნდა იყო სიტყვის კაცი. შენ უნდა იყო როგორც მთავარი, დამფუძნებელი და პირდაპირი. გველივით კლაკნა – უძღაბლესი და გაწბილებული სულების საქმეა.

ნუ მისცემ ადამიანებს ცრუ ცოდნას. შენ შეგეფერება გასცე ცრუ ცოდნა სიმართლედ მხოლოდ იმიტომ, რომ ის მომდინარეობს იქიდან, თუ ვინ ფლობს ძალას.

წადი წინ, რწმენით ნაჩვენებ გზაზე, ყურანითა და სუნნეთით. ნუ იყურები უკან, არ დახარჯო დრო იმაზე, რომ გაიგო, ვინ იმყოფება შენგან მარცხნივ ან მარჯვნივ, განაგრძე სვლა.

შეუპოვრობა გზაში უკვე საკმარისია იმისათვის, რომ იმყოფებოდე ჭეშმარიტებისა და სიმართლის მხარეს, რომ შენმა გზამ მიგიყვანოს სამოთხესთან, რომ აღლაჰის

მიერი დახმარება და შეწევნა იყოს ყოველთვის შენთან. მე ვიცი რომ ამ გზაზე სვლა არაა მარტივი, ისეთივეა როგორც ხელებით ცეცხლმოდებულის შეშის წაღება, მაგრამ არ დაივიწყო: მხოლოდ სიძნელეებთან ბრძოლაში ხდება ადამიანის ჩამოყალიბება და სიკეთე პოულობს აღლაჰის მოწონებას.

ადვილი ცხოვრება, როგორც მორფინი, აძინებს ადამიანს. აბა შეხედე შუამავლების ცხოვრებას: რომელი მათგანი ცხოვრობდა ადვილად და უზრუნველად? ჯენნეთი (სამოთხე) არაა იაფი, ჯექვნენმი (ჯოჯოხეთი) არაა შორს.

სიძნელეებს შენ გადაიტან მოთმინებით. უმეცრები დაგიწყებენ დაცინვას. დაე, იცინონ. შენ არ გაუბრაზდე მათ. საცოდაობით აივსება შენი გული მათდამი. შენ წარმოთქვამ მათთვის ვედრებას, რომ ჭეშმარიტება გაეხსნათ მათ. შენ გვერდზე დატოვებ სიამაყეს. თავს ნებას არ მისცემ დაეშვა მტრობასა და სიძულვილამდე. სიძულვილი და მტრობა ასუსტებს ადამიანს. ნუ ფიქრობ იმის შესახებ, რომ ვიღაცას არ უყვარხარ. მოაშორე მათ შენი მზერა და მიმართე ის უზენაესისკენ.

ნუ განადიდებ საკუთარ თავს, მაგრამ ნურც დაამცირებ. ისწავლე თავისთავისობიექტურად შეაფასება. იყავი და იცხოვრე

მიმართე შენი გული უზენაესისკენ. გწამდეს, ჩემო მეგობარო, შენთვის საიმედო თავშესაფრად, საჭმლად, მაცოცხლებელ გენად უნდა იქცეს მხოლოდ სჯადე და პაგარა ხალიჩა მიწიერი თაყვანისცემის შესასრულებლად, ჭეშმარიტი ცოდნა და აზრი, თაყვანისცემა და მიქრი (ხსენება). ეს არის გზა, რომელსაც მივყავართ გულწრფელობისა და სიყვარულისაკენ.

სხვაის დამოუკიდებლად. „იტყვიან, ლაპარაკობენ, თქვენს“... – დაივიწყე ამის შესახებ. შენ მოუსმინე იმას, რასაც ამბობს ალლაჰი. უპირველეს ყოვლისა იქონიე ურთიერთობა ალლაჰთან. შეეცადე, რომ შენი შეხედულებები და ქცევები, სიტყვები და უესტი მოსწონდეს ალლაჰს. მაშინ დაინახავ, როგორ დამსუბუქდები, მაშინ შეძლებ იგრძნო თავისუფლება. შენთვის სრულიად უმნიშვნელო იქნება: გაქებს შენ ხალხი თუ შეურაცხველია.

განუწყვეტლივ შეეცადე გაზარდო შენი ღირსება და გათავისუფლდე ნაკლოვანებებისგან. ასაკთან ერთად შენ უნდა სრულყო ადამიანური და მუსლიმანური თვისებები. განაგრძე სვლა ალლაჰისკენ, ცდუნებიდან პატიოსნებისკენ. სინდისი და პატიოსნება თითქოს შუამავალია ადამიანის შიგნით.

აი, რა არის კიდევ მნიშვნელოვანი: ადამიანმა განუწყვეტლივ და სისტემატურად უნდა იშრომოს, არავითარ შემთხვევაში არ განიცადოს ის, თუ რა მოხდება მომავლში. ამ თვისებას „თვეექქული“ ეწოდება. მუსლიმანი ყველაფერში მინდობილია ალლაჰზე და აგრძელებს შრომას. „შრომა – ძლიერი საყრდენია. თუნდაც დაეცე, მასზე დაყრდნობით ყოველთვის შეძლებ აღდგომას“. ამ სიტყვებიდან გამომდინარე, არ უნდა ვიფიქროთ, რომ მომავალზე ზრუნვა საჭირო არაა. ამბობენ: „ვინც არ ფიქრობს იმაზე, რაც იქნება შემდეგ, განწირულია მწუხარებისთვის“. ვინც ახალგაზრდობაში ცხოვრობს, იქ, სადაც მოეპრიანება, სიბერეში იცხოვრებს იქ, სადაც მისი სულისათვის მიუღებელია. რა გვიანდერძა ჩვენ ფრიად პატივცემულმა ხალიფა ალიმ? „აღზარდეთ შვილები იმ დროის შესაბამისად, რომელშიც ისინი იცხოვრებენ“.

ნუთუ, მუსლიმანებს ან ზეციური წიგნით მოძღვრულებს, შეუძლიათ იცხოვრონ მომავალზე დაუფიქრებლად? როდესაც ჩვენ ვამბობთ, რომ მუსლიმანმა „არ უნდა განიცადოს მომავლისათვის“, – ეს როდი ნიშნავს,

რომ მომავალი არ დაგვეგმოთ, ეს ნიშნავს, რომ არ უნდა გვეშინოდეს მომავლის.

ფული არ უნდა წარმოადგენდეს შენთვის ძირითად მიზანს, ფული – ესაა საშუალება, ამასთანავე მისი გამომუშავებისთვის მიმართული შრომა, შენთვის უნდა იქცეს იბადეთის (ღვთისმსახურება) ნაწილად.

ამქვეყნად ცხოვრება – არა მხოლოდ სულის, არამედ სხეულის ცხოვრებაცაა, ჩვენი სულისთვის მთავარია თავისუფლება, ამიტომ სული ყოველთვის მისწრაფვის ალლაჰისკენ, მაგრამ ჩვენი სხეული თავისუფალი არ არის, ის მოითხოვს საკვებს, ძილის ადგილს, ორგანიზმის მოთხოვნილებები აბრკოლებს მის თავისუფლებას. ამიტომ ჩვენ იძულებული ვართ გამოვიმუშაოთ. ჩვენ უნდა დაეხარჯოთ საკუთარი თავისა და ჩვენი ოჯახისთვის ისრაფის (ფლანგვა) აცილებით. ხოლო თუკი შენ გაქვს დანაზოგი, – დახარჯე ალლაჰის ხათრისთვის. თუკი არ გამოიმუშავებ, მაშინ რას დახარჯავ? რითი უნდა გასცე? მაგრამ ფულს ნუ დართავ ნებას დაბინავდეს შენს გულში. ის, რაც ერთხელ მოხვდება გულში, იქედან მისი ამოდება არც ისე იოლია. გული დაკარგავს სამართლიანობას ალლაჰის ქმნილებებთან დამოკიდებულებაში და დარღვეულ იქნება ალლაჰის კანონი, რომელიც მან დაგიწესა შენ. გარდმოგზავნილი ნიღმეთები (სიკეთეები) სხვა არაფრად გამოგადგება გარდა ცოდვის გაზრდის მიზეზისა. ნუ აიკიდებ ქვეყანას შენს მხრებზე. პირიქით, შეუბრუნდი და ჩაებლაუქე მას. იმუშავე, ჭამე, აჭამე, მაგრამ აიცილე ამქვეყნაზე გულით მიჯაჭვულობა.

ამქვეყნად არ არის არაფერი ისეთი, რაც ეღირება გულით მიჯაჭვას. მას, რაც არამუდმივია, არ შეუძლია ადამიანს მოუტანოს მარადიული ბედნიერება. იყავი ამქვეყნად სტუმრად. ხოლო სახლად ჩათვალე დიდი შეკრების ადგილი – მასშერი. წარმოიდგინე მასშერიდან ამქვეყნად მოსული ადამიანი... იქნება თუ არა მისი ცხოვრება შენის მს-

გავსი? რა მნიშვნელობას მიანიჭებს სხვა სამყაროდან მოსული ადამიანი ამ წარმავალ ქვეყანას? მას შემდეგ, როცა მან დაინახა და გაიგო, რა ფასდება სხვა სამყაროში? აი, ასე... საჰაბეები (შუამავლის მიმდევრები) თავს მთლიანად უძღვნიდნენ უმმეთებს (მუსლიმან ხალხს) და ქვეყანაზე ცხოვრობდნენ ისე, თითქოს ისინი სტუმრები ყოფილიყვნენ ახირეთიდან (იმ ქვეყნიდან)“. ხშირად განიცდიდნენ სიღარიბეს. მაგრამ არც ერთი წამით უკან არ იხევდნენ თავიანთი ნათელი რწმენიდან.

ხალიფა ომარი ამბობდა: „ნუ ლაპარაკობთ ხალხზე! ეს ავადმყოფობაა. გაიხსენეთ ალლაჰი. ეს განკურნებაა“.

როგორც კი წარმოთქვამ ადამიანის შესახებ ცუდს, სიბოროტით ან შურით, იქვე გიჩნდება სინანულის გრძობა და უამრავი დამატებითი უსიამოვნება. მაგრამ ასხენებ რა ალლაჰს, გული იმწამსვე იძენს შევებას, ხოლო სული ივსება სიმშვიდით. ალლაჰის წყალობა იქაა, სადაც წმინდანებს ასხენებენ და საუბარია წმინდა ყურანზე, რომელიც ბევრს გვიყვება შუამავლის (საღლეღლაჰუ ალეიჰი ვე სელლეჰ) ცხოვრების შესახებ. დიდი ადამიანების ცხოვრება შესწავლილ უნდა იქნას და გვემსახურობდეს გაკვეთილად.

გწამდეს, ჩვენ დროში ხალხმა ვერ ისწავლა თავიანთი მისწრაფებების ალაგმვა, მსოფლიოს მართავენ ისინი, ვისი მიზანიცაა შეიტყუონ ხალხი მოჩვენებითი დიდებისა და ავხორციანობის დამღუპველ ბადეში. იყავი ფხიზლად. მათ სურთ ადამიანები გადააქციონ მარიონეტებად, რომლებიც ნებისმიერ დროს შეიძლება შემოაბრუნო საჭირო მხარეს; თავდაპირველად აზრებითა და გრძნობებით, შემდეგ კი – სხეულით.

ნუ იქნები ვინმეს მიერ მართული, იცხოვრე შეგნებულად. შენი ყურადღება შენივე ცხოვრებითაა. სამყარო მზადაა მიგიპყროს: ფეხბურთით, კაშკაშა კარნავალ-დღესასწაულებით და ლამაზი ქალების სახეებით. ამრიგად, ადამიანი თავს ანებებს გაიგოს, რაც ხდება სინამდვილეში. ასეთი ადამიანის მართვა გაცილებით მარტივია. ეს უკვე ადამიანი არაა, ეს რობოტია, რომელშიც მოთავსებულია ორი ბრძანება: შიში და მონობა. ასეთ სამყაროში მონებს არა აქვთ უფლება. აქვთ მხოლოდ მოვალეობანი, მაშინ როდესაც მბრძანებლებს აქვთ უფლება, ხოლო მოვალეობისგან ისინი თავისუფალი არიან. ამ ხაფანგში მოხვედრის თავიდან აცილების გამოსავალი ერთია: კულტურისა და ინტელექტის მაღალი დონე – რწმენა.

ადამიანს უნდა ჰქონდეს სურვილი მიმართოს ინფორმაციის ალტერნატიულ წყაროებს, მოუსმინოს მცოდნე და გულწრფელ ხალხს. საჭიროა ყურადღებით მოსმენა, მაგრამ უნდა გაჰყვე იმას, რაც უფრო სწორია. მნიშვნელოვანია არა ის ვინ ლაპარაკობს, არამედ ის თუ რას ლაპარაკობს. თუ ჩვენ არ შევეცდებით გავიგოთ რაც ხდება, ჩვენი ცხოვრება განვლილი იქნება ტყუილად, არ გვექნება მტკიცებულება, ჩვენ უბრალოდ დავიკარგებით ხალხის ბრბოში, როგორც იკარგება დროთა განმავლობაში უსახელო საფლავეები.

უაზრო ცხოვრება – პირდაპირი გზაა დეპრესიისკენ. ადამიანის ბუნებას ვერ გადააქვს სიცოცხლე. ადამიანი ყოველთვის დაკავებული უნდა იყოს საქმით. ადამიანის სული და გული დაპროგრამებულია მოქმედებაზე. იშრომო, მაშასადამე, გააკეთო ის, რასაც ითხოვს ჩვენი სინამდვილე. მაშასადამე შრომა, სულიერი სიმშვიდე. უსაქმურობას სული მიჰყავს დაღუპვამდე. ფუჭი ლაპარაკი ავადმყოფობაა. იშრომე

სხეულით, ტვინით, გულით... „შენ მუშაობ მიწაზე? შესანიშნავია. ასე განაგრძე!“ უსაქმურობა სიკვდილის უმცროსი ძმაა, სიღარიბე – ცხოვრების მტერი“.

თავიდან აიცილეთ სხვებთან მეტოქეობა. შეეცადე ყოველდღე გააუმჯობესო საკუთარი რეკორდები. შენს ცხოვრებაში არ უნდა იყოს ორი ერთნაირი დღე. სრულიად არაა საჭირო იყო სხვებზე უკეთესი, საჭიროა ყოველი დღით გახდე ცოტათი უკეთესი, ვიდრე იყავი გუშინ. ეს, შესაძლებელია თავისთავზე მუდმივი მუშაობით. განუწყვეტლივ, შეუჩერებლად მალლა სვლა. ვინც შეჩერდება – დაეცემა, ვინც დაეცემა – გაისრისება.

ცხოვრებაში მთავარია თავისთავთან ბრძოლა შინაგანი სამყაროსა და გონების გასანათებლად. ყოველთვის მოინახევა ის, ვინც გაჰყვება შაითნის (ეშმაკის) გზას, მაგრამ ყოველთვის იქნებიან ისინი, ვინც მოუსმენენ ანგელოზების ხმას. ჰაბილისა და ჰუსეინის სამყაროში ყოველთვის მოინახება ქაბილი და იაზიდი. ადამიანმა

მკაფიოდ უნდა განსაზღვროს ვის მხარეზეა ის. სიბნელე – სინათლის უქონლობაა. მაშასადამე, იმისათვის, რომ გავთავისუფლდეთ სიბნელისგან, უბრალოდ საჭიროა გავზარდოთ სინათლე. ეს კი უნდა დავიწყოთ კულტურული დონის ამაღლებით, ყურადღება დავუთმოთ კითხვასა და ფიქრებს.

ყოველთვის იქნებიან ისინი, ვისთვისაც შენ იქნები მოუწონარი, ვინც ჩაგთვლის შენ მტრად. ასე იყო ყოველთვის ხალხის სამყაროში. ყველაზე საუკეთესო და გონიერ ადამიანებსაც კი ყოველთვის მოექებნებათ არაკეთილმოსურნენი.

ურთიერთწინააღმდეგობა და დაპირისპირება იწყება ადამიანის შიგნით, შემდეგ გადადის საზოგადოებაში. ალლაჰმა შთააგონა ადამიანის სულს მანკიერება და ღვთისმოშიშობა (*სურა „აშ-შაშ“, 91/8*). შეიძლება ანგელოზს უსმენდეს ადამიანის გული და შეიძლება – ეშმაკს.

ადამიანთა შორის შეიძლება შეხვედეთ მუსას, ხოლო ზოგჯერ ფარაონების მსგავსს. ეს ადამიანთა ყოფა-ცხოვრების სიმართლეა. არა აქვს აზრი ტყუილად ინერვიულო და განიცადო იმისათვის, რომ არ შეგწევს ძალა შეცვალო რაიმე.

ჩვენ იძულებული ვართ, ზოგიერთი საგანი, მივიღოთ როგორც საჭირო. მნიშვნელოვანია არა დაპირისპირება, არამედ ჩვენი შეხედულება ხალხსა და საკუთარ თავზე, იმის ცოდნით, რომ ჩვენ სიმართლისა და ზომიერების მხარეს ვართ.

ყურანი გვიცავს უსამართლობაში ჩავარდნისგან სხვა ხალხებისა და საზოგადოების სიძულვილის გამო (*სურა „ალ-მაიდა“, 5/8*). ჯენეთში (სამოთხეში) დაპირისპირება არაა. ის მშვიდობის სავანეა.

ამქვეყნად, ჩვენი ცხოვრების გზის დასასრულს, ყველაფერი უნდა გავცეთ, რაც შესაძლებელია და დავტოვოთ ეს სამყარო. წინააღმდეგობის უფლება ჩვენ არ გვაქვს. ჩვენ დაგვრჩენია მხოლოდ შევთანხმდეთ და დავადგეთ გზას. ო, სამყაროთა ღმერთო!

რას გვიმზადებს ჩვენ ეს გზა?

ჩემო მეგობარო! დროებით ადგილსამყოფელს არა აქვს დიდი მნიშვნელობა. ეს-ტექსტუარობაა. მთავარი ადგილია, ის სადაც გავემგზავრებით სამუდამოდ.

ღვთები შეუმჩნეველად გარბის, ცხოვრება ამ სამყაროში გაივლის სწრაფად. იყო და აღარ იქნება.

ღვთებს იმქვეყნად არა აქვს ბოლო. ამიტომ ყოველთვის საჭიროა გვახსოვდეს, რომ ამქვეყნად ცხოვრება – მხოლოდ ის ადგილია, სადაც ჩვენ ვემზადებით იმქვეყნისათვის. ამაშია ისლამის არსი. თავდავიწყებით ცხოვრება, ახირეთის ანგარიშის გარეშე – თვითმოტყუება, ადამიანის მიერ საკუთარ თავზე ზიანის მიყენება, ჯეჰენემის (ჯოჯოხეთის) გზაა. რა თქმა უნდა, ის, ვინც არ ფიქრობს იმქვეყნის შესახებ, ასევე გავემგზავრება სხვა სამყაროში, მაგრამ მოხვდება კი სხვა სამოთხეში? ის იქცევა სწორად, ვისაც მიწიერი ცხოვრების ბოლომდე ახსოვს ამ გზის მიზნის შესახებ.

ჩემო მეგობარო, არაა მნიშვნელოვანი, რაც მიწიერი ცხოვრების დასასრულს, მნიშვნელოვანია ის, რაც შენ გელოდება ბოლოს.

ის, ვისი მიწიერი ცხოვრებაც ღმერთის დავიწყებით ჩაივლის, ცხოვრობს შინაგანი საშინელი ცეცხლით.

იჩქარე, გონიერებაე, იჩქარე... გაიღვიძე სულ!

თარგმნა: გ. ხოზრევანიძემ

ამქვეყნად, ჩვენი ცხოვრების გზის დასასრულს, ყველაფერი უნდა გავცეთ, რაც შესაძლებელია და დავტოვოთ ეს სამყარო. წინააღმდეგობის უფლება ჩვენ არ გვაქვს. ჩვენ დაგვრჩენია მხოლოდ შევთანხმდეთ და დავადგეთ გზას. ო, სამყაროთა ღმერთო! რას გვიმზადებს ჩვენ ეს გზა...

არც ვაჭყინოთ და ნოტც გვჭყინება

(ვიქრები ჯალალედინ რუმის „მასნავის“ კითხვისას)

გული ის ადგილია, რასაც უცქერს უზენაესი ალლაჰი. თუკი, გულკეთილ ადამიანს ვინმე აწყენინებს, მის დასაცავად ღვება თვით უზენაესი. უსამართლოდ ნაწყენი და დამცირებულის წყევლა, მიუხედავად იმისა, მორწმუნეა ის თუ არა, წარედგინება უზენაეს ალლაჰს დაბრკოლების გარეშე. შუამავალი ურჩევდა თავის მოწაფეებს თავი აერიდებინათ ნაწყენთა წყევლისათვის, ეუბნებოდა შეშინებოდათ იმის მოწოდების, ვისაც მიაღვა ზიანი (ვინც არასამართლიანად გაანაწყენეს) ამიტომ მის წყევლას და უზენაესს შორის არ არის ფარდა“. (მუსლიმი, „იმანი“, 29).

ალლაჰის წინაშე უსამართლოდ და-

„ქააბა – ეს არის შენობა, რომელიც აშენებულია შუამავალ იბრაჰიმის ხელით. ხოლო გული – ის ადგილია, რასაც უცქერს უზენაესი ალლაჰი. გაუტეხო ადამიანს გული – უფრო დიდი დანაშაულია, ვიდრე დაანგრიო ქააბა“.

ჩაგრულებს აქვთ განსაკუთრებული შენობა. მათი დონე მაღალია. ვინც ეძებს უზენაესის კმაყოფილებას, ნახავს მას სიხარულით. ის შეიძლება ებოდოს დაჭრილ და დამწუხრებულ სულებს. როცა მუსამ მიმართა უზენაესს: „ო, ჩემო მბრძანებელო! სად ვეძებო მე შენი წყალობა?“ უზენაესმა მიუთითა მას: „გულდაკოდილ და გულგატეხილებთან.“ (აბუ ნუაიმი, „ხილია“, II, 364)

უზენაესის წყალობა არ შეწყვეტილა

იმ ხალხებსა და ტომებში, სადაც აფასებენ და პატივით ეპყრობიან ალლაჰის გულწრფელ მონა-მსახურებს. ამ თემაზე ყურადსაღებია ბეთი მასნავიდან:

„უზენაესი ალლაჰი არ მოისურვებს არც ერთი ხალხის დაღუპვასა და განადგურებას მანამ, ვიდრე არ მიაყენებენ ტკივილს მის საყვარელ მონა-მსახურს-შუამავალს ან წმინდანს.“ (ბ. 2, 3112)

ამ ბეთიდან გამომდინარეობს, რომ ტომთა დაღუპვის უმთავრესი მიზეზი იყო მათი შეურაცხყოფელი და უღირსი დამოკიდებულება ალლაჰის რჩეული მონა-მსახურებისადმი. ხალხებს კი, ვინც გამოავლინა პატივისცემა სხვა ხალხებისა და გულწრფელი რწმენისადმი, მიენიჭებათ უზენაესის განსაკუთრებული წყალობა, მათი პატივი და ღირსება გაიზრდება, მათი

სულიერების დონე ამაღლდება.

ერთ-ერთ წმინდა ჰადისში ნათქვამია: „თუკი ვინმე მტრულად განეწყობა ჩემი უმწიკველო მონა-მსახურისადმი, მე მის წინააღმდეგ გამოვაცხადებ ომს. ჩემი მონა-მსახური ვერ შეძლებს ჩემთან მოახლოებას უფრო მიმზიდველით, ვიდრე მისთვის დაწესებული აუცილებელი მოვალეობებია. მას შეუძლია ჩემთან მოახლოება ასევე იმ მსახურებით, რომლებსაც ის ასრულებს აუცილებელთან დამატებით.“

როცა მე შევიყვარებ ჩემს მონა-მსახურს, (თითქოს) ვიქცევვი მის სმენად: ყურებად, რომლებითაც ისმენს, თვალებად, რომლებითაც ხედავს, ფეხებად და ხელლებად. რაც არ უნდა მომთხოვოს მან, მე, აუცილებლად ვუპასუხებ მას. თუკი მოითხოვს ჩემს დაცვას, მე დავიცავ მას.“
(ბუჰარი, „რიჰაჟი“, 38)

ხალხი გრძნობს, რომ მის გვერდით უზენაესის რჩეული მონა-მსახურია, მაშინაც კი, როცა მათთვის ეს ძნელი მისაღებია. მაგალითად, ფარაონის სასახლეში მოსამსახურე ჯადოქრები. მათ, მიუხედავად მდგომარეობის დაძაბვისა, გამოამუღვენეს კეთილშობილური ექსტიშუამავალ მუსასთან მიმართებაში, როცა ჰკითხეს მას: „ო, მუსა! პირველად შენ გადააგდებ (კვერთხს), თუ ჩვენ ვისროლოთ?“

მათ შეიგრძნეს რწმენის ძალა და შუა-

მავალ მუსას სულიერი სიდიადე ყველაზე რთულ პერიოდში, როცა იქნენ დაყენებული მის წინააღმდეგ. შეიძლება სულის ამ უმნიშვნელო მოძრაობითა და კეთილშობილური ექსტით ალლაჰის შუამავლისადმი გამომუღვენდა ღვთაებრივი წყალობა – მათ ებოძათ დაენახათ სამყარო ჭეშმარიტი შუქით: ჩამოიხსნა ფარდა და მათ გულებში შეადწია რწმენამ.

მივმართოთ ყურანს. სურა „ტაჰაში“ უზენაესი ალლაჰი ასე მოგვეითხრობს ჯადოქრებისა და შუამავალ მუსას ურთიერთობის ისტორიას. უზენაესმა უთხრა თავის შუამავალს: „...**ო, მუსა, (რადგანაც) მე ამოგიჩრჩიე შენ ჩემთვის. წადი შენს ძმასთან ერთად ჩემი სასწაულებით და არ დამივიწყოთ მე. წადით ორივე ფარაონთან, ვინაიდან (მან) ჩაიდინა საშიში უსამართლობა. ელაპარაკეთ მას მშვიდად,**

შეიძლება ის გონს მოეგოს, ანდაც შეეშინდეს (ღმერთის). (მათ) უპასუხეს: „ჩვენო მბრძანებელი! ნამდვილად, ჩვენ გვეშინია, რომ ის აჩქარდება ჩვენს საწყენად და შეგვავიწროებს“. (აღლაჰმა) უთხრა: „ნუ შეგეშინდებათ, რადგანაც მე თქვენთან ერთად ვარ, (ყველაფერი) მესმის და ვხედავ.“ (სურა „ტაჰა“, 20/41-46)

ასე იქნა გაგზავნილი მუსა და მისი ძმა ჰარუნი ფარაონთან. ფარაონმა მათ მიმართა კითხვებით:

– ო, მუსა, ვინ არის თქვენი ღმერთი? მუსამ უპასუხა:

– ჩვენი ღმერთი არის ის, ვინც შექმნა მთელი დედამიწა, ხოლო შემდეგ უჩვენა მას სწორი გზა. ფარაონმა ისევ ჰკითხა:

– რა ეშველებათ გარდაცვლილ თაობებს? მუსამ უპასუხა:

– მათ შესახებ ცნობები ჩემმა მბრძანებელმა იცის და ჩაწერილი აქვს წიგნში. ჩემი მბრძანებელი არ ცდება არაფერში და არ ივიწყებს არაფერს. ის–ის არის, ვინც დედამიწა აქცია თქვენთვის საგუბად და გაიყვანა მასზე გზები, მოავლინა ზეციდან წვიმა, ამოიყვანა მისი წყალობით ყველანაირი მცენარე, რათა ჩვენ მიგვერთვა (გვეჭამა) და გვეწყემსა ჩვენი საქონელი. ყოველივე ამაში ნიშანია მათთვის, ვინც მოუხმობს გონებას. მან შეგვქმნა ჩვენ მიწისგან, ისევ მასში დაგვაბრუნებს და განკითხვის დღეს ისევ მისგან გამოგვიყვანს.

მაგრამ მათ არ დაუჯერა ფარაონმა, არ, „ისმინა“ მათი სიტყვებით თვით უზენაესის მოწოდება და დაიყვანა სიტუაციის თავისებური გაგება ამქვეყნიურ, ამოღების დონემდე. მან უთხრა დესპანებს: „ო, მუსა! ნუთუ შენ იმისათვის მოხვედი ჩვენთან, რომ განგედევნეთ ჩვენ ჩვენი მი-

წიდან შენი ჯადოსნობით? მაგრამ ჩვენ დაუყოვნებლივ მოგავლენთ შენ მსგავს რამეს...“ (სურა „ტაჰა“ 20/57-58).

დანიშნული იქნა შეამავალ მუსას გამოცდის დღე. მიმართა რა ჯადოქრებს, მან შეახსენა, რომ ისინი გამოვიდნენ უზენაესის საწინააღმდეგო გზაზე. მუსამ უთხრა ჯადოქრებს: „...ვანი, თქვენ! ნუ სწამებთ ცილს ალლაჰს, თორემ ის უსათუოდ დაგსჯის თქვენ (თავისი) წამებით. განადგურდება (ის), ვინც ცილს სწამებს (მას).“ (სურა „ტაჰა“ 20/61)

ჯადოქრებმა, რომლებიც გრძნობდნენ მოვლენის დასასრულს, პატივისცემით შესთავაზეს მუსას პირველად ესროლა კვერთხი. მაგრამ მუსამ დაუთმო მათ ეს. როცა მათ გადაყარეს (კვერთხები), მოუჯადოვდა ხალხს თვალები, დაფრთხდნენ ისინი და შექმნეს უზარმაზარი ჯადოსნობა. სურა „ალ-არაფში“ უზენაესი მოგვითხრობს: „მაშინ ჩვენ შთავაგონეთ მუსას: „გა(და)აგდე შენი კვერთხი! (გადაგდეული კვერთხი გადაიქცევა გველეშაპად) და რა იხილეს დაიწყო გადაყლაპვა იმის, რაც შექმნეს (ჯადოქრებმა). დამტკიცდა ჭეშმარიტება და გაცრუვდა ის, რასაც ისინი (ჯადოქრები) აკეთებდნენ. იმავე ადგილას ისინი დამარცხდნენ და იქცნენ სასიზღვრებად. მაშინ ჯადოქრები პირქვე დაემხნენ. მათ თქვეს: „ჩვენ ვიწამეთ სამყაროთა ღმერთის! (ასევე) მუსას და ჰარუნის ღმერთის“ (სურა არ-არაფ, 7/117-122).

რამდენიმე საათის განმავლობაში ჯადოქრებმა წარმოიდგინეს ორი პოლუსი: ურწმუნოების უფსკრულის ფსკერი, სადაც მათ თავიანთი თავი დააყენეს შეამავლის დონეზე და თავხედურად მოიწადინეს მისთვის წინააღმდეგობის გაწევა. შემდეგ, რწმენის მწვერვალი, როცა მათ შე-

ძლეს ფარაონზე წინააღმდეგობის გაწევა, რწმენით აღტაცებულები იმყოფებოდნენ ახალი ძლიერი გრძნობისა და აღმოჩენის ექსტაზში.

არასამართლიანად შევიწროებულებს უზენაესის წინაშე უჭირავთ განსაკუთრებული მდგომარეობა. მათი დონე მაღალია, ვინც იძენს უზენაესის კმაყოფილებას, ის ნახავს მას სიხარულში, რომელიც შეიძლება ებოდოთ დაჭრილ და მწუხარე სულებს.

ფარაონმა მათ გამოუტანა მკაცრი წამების სასჯელი, მან თქვა:

„ფიციავ, (ჯერ) დაგაჭრით ხელებსა და ფეხებს დიაგონალურად, შემდეგ სათითაოდ ჩამოგახრჩობთ.“ (სურა ალ-არაფი, 7/124).

(ჯადოქრებმა) უპასუხეს: „ჭეშმარიტად, ჩვენ ვუბრუნდებით ჩვენს ღმერთს. შენ შურს იძიებ მხოლოდ იმისათვის, რომ ჩვენ ვირწმუნეთ ჩვენი ღმერთის სასწაულები“.

ისინი წუხდნენ იმაზე, რომ ასეთი მდგომარეობის გამო, არ გაეტეხათ თავიანთი რწმენა და ევედრებოდნენ უზენაესს, მიეცა მათთვის მოთმინება და გამძლეობა.

ფარაონი ცდილობდა მუქარით შეეშინებინა ყოფილი ჯადოქრები. ფიქრობდა, რომ ტანჯვისწინა შიში გატეხავდა მათ და დაემორჩილებოდნენ მის ნებას. მაგრამ ვერ ხვდებოდა, რომ ჯადოქრები უკვე გათავისუფლებული იყვნენ შიშისგან, გაიწმინდნენ ეჭვიანობისგან და მათ გადაეშალათ ჭეშმარიტება. ხოლო ამის შემდეგ თუგინდ მათი სხეულები გამოეფიტა წამებას, არ შერჩებოდათ შიში, რადგან მათ მიაღწიეს გონების გამჭრიახობასა და განათებას, უკვე შეეძლოთ განესხვაგვებინათ თავისთავიდან თავიან-

სდექ! გაირინდე! შეხედე – შენი მიზანი უნდა იყოს ღირსეული – კი არ უნდა დაჭრა სიტყვებით, არამედ გაუფრთხილდე სხვის გულს შენს გულში. შენი სიტყვები უნდა შეესაბამებოდეს საქმეს. რა მშვენიერია შენი სულიერი მდგომარეობა, თუკი აჩუქებ შენს გარშემომყოფებს სიამოვნებას და სივრცეს!

თი აჩრდილები... მათ გაიგეს, რომ სულია ფუძე, არსი, ხოლო სხეული – აჩრდილი. ისინი იყვნენ მზად გამომშვიდობებოდნენ წარმავალ სხეულს...

მევლანა მოგვიწოდებს:

„ო, ადამიანო! ეს ქვეყანა – ძილი და სიზმარია. შენ ნუ ტყუვდები მისი შეღამაზებით. თუგინდ შენ ძილში დაგესიზმროს, რომ ხელი მოკვეთილი და შენი სხეული ნაჭერ-ნაჭერ დანაწევრებული გაქვს, ნუ შეგეშინდება. შენი შუამავალი ამბობდა: „ეს ქვეყანა მხოლოდ სიზმარია, მეტი არაფერი...“

* * *

„შესაძლებელია, უსამართლობაში, რომელიც შენ შეგეხო, აღმოჩნდა უმაღლესი სამართლიანობა...“ – ამ თემაზე თავისი „მასნავის“ ბეითებში პოეტი ჯალალედინ რუმი წერს:

ის კითხულობს: „ო, ადამიანო! შენს თავზე დატეხილი უბედურება შენი უსამართლო საქმეების განსახიერება ხომ არ არის, იმ ისრების უკან დაბრუნება ხომ არ არის, რომლებიც შენ თვითონვე გაუშვი?!“

მჩაგვრელს უნდა ეშინოდეს თავისი საქციელის: ის შეიძლება დაუბრუნდეს მას. ამავე დროს განაწყენებულს ეს-აჭიროება დაფიქრება: გვერდიდან ჩაგვრა შესაძლებელია არც ისე მარტივად.

რუმი წერს:

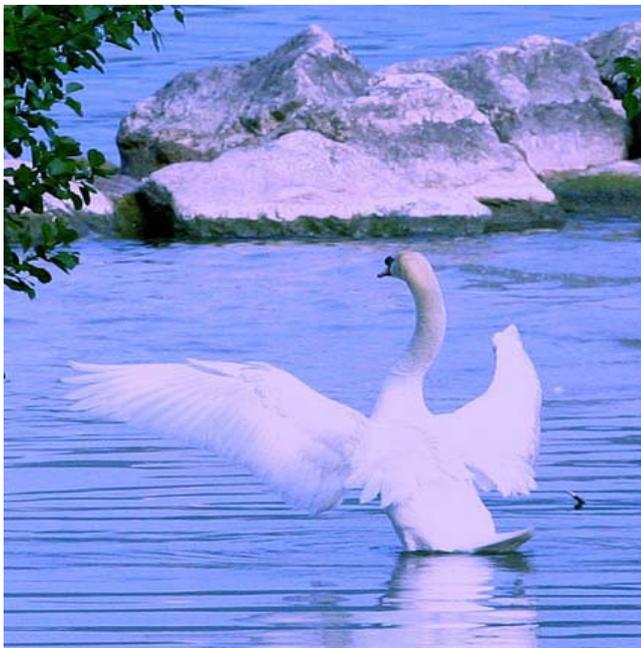
„ეკლებმა დაგჭრა შენ?“

მაგრამ შენ თვითონ ხომ არ გამოზარდე ისინი?

თუკი გსიამოვნებს უნაზესი ქსოვილების რბილი შეხება, ეს მშვენიერი აბრეშუმი უმჯობესია მოქსოვო შენი ხელებით. ოჰ, შენ რომ შეგძლებოდა დაშვებულიყავ შენი ნაფსის (გაუთავებელი ნესტიანი ეგოიზმის) წიაღში, აღმოაჩენდი, რომ მრავალი ცუდი, ცხოვრების ზედაპირზე ამოტივტივებული, შენივე „ცუდისა და უკეთურის“ შედეგია. შენ რომ შეგეხედა სამყაროსთვის უზენაესის შუქით, განა დაგჭირდებოდა სხვების დადნაშაულება ცუდ ქცევებსა და საქმეებში? ნუთუ, შეამჩნევდი რა სხვის შეცდომებს, ამდენად ბრმა და უყურადღებო დარჩებოდი თავისთავისადმი?“

ეს ბეთები მოგვიწოდებს ჩავიხედოთ თავისთავში. როგორც არ უნდა წარიმართოს გარემოებები, უპირველესად საანგარიშოდ უნდა წარვადგინოთ თავისთავი.

მაგრამ, ამასთან ერთად, სიტუაციის

მნიშვნელობა არ შეიძლება იყოს ერთმნიშვნელოვანი – ცხოვრების მოვლენები გაცილებით რთული და მრავალფეროვანია. ამ ბეთების კითხვისას არ ღირს მათი აღება ყველა ხალხისა და ცხოვრებისეული სიტუაციის საზომ ერთეულად.

თუკი ადამიანი აღმოჩნდება მიძიმე, უსიამოვნო სიტუაციაში, ეს სრულიადაც არ ნიშნავს, რომ მსგავსი რამ ხდება მისი რაღაც შეცდომის ან სხვისკენ მიმართული ბოროტი განზრახვის გამო. ამის მაგალითები არიან შუამავლები. ისინი თავიანთი ბუნებით უცოდველი, კეთილი არიან, განიცდიან თავიანთი ხალხის ბედს, მაგრამ სახელდობრ, მათ ყველაზე მეტად განიცადეს შეურაცხყოფა, დადნაშაულება და უმადურობა.

სიძნელები და ტანჯვა – ამქვეყნიური ცხოვრების აუცილებლობაა. წუთისოფლის სიცოცხლე – გამოცდაა. წვალება ადამიანს ზრდის სულიერად, ეხმარება მას მიაღწიოს სულიერ სიმწიფეს და სრულყოფას.

ბეთი გადმოგვცემს:

„გვატყუებენ სისპეტაკის ის მძებნელები (სულიერი სრულყოფის გზის მოწაფეები), რომლებიც გაპრიალების დროის დადგომისას უჩივიან უხეშ მიმართვას. მაგრამ ეს სისასტიკე შენს მიმართ როდია, შვილო. ეს სისასტიკე შენში არსებული მავნე ჩვევებისადმი. ხალიჩის დაბერტყვისას დარტყმები მიმართულია არა ხალიჩისკენ, არამედ მტკერის გასაცლელად...“ (III, 4008-4012).

ყველას შეუძლია გაარჩიოს ერთმანეთისგან წყალობა და რისხვა, გინდ იყოს ბრძენი, უმეცარი ან ზნედაცემული. მაგრამ წყალობას, რომელიც ღღვება რისხვის შიგნით, ან წყალობაში და-

ფარულ რისხვას გამოიცნობს მხოლოდ ის, ვისაც გააჩნია სულიერების ღერძი... (III, 1506-1508).

სიტყვები, რომლებიც მზადაა ბაგეებს მოსაცილებლად...

სდექ! გაირინდე! შეხედე – შენი მიზანი უნდა იყოს ღირსეული-კი არ უნდა დაჭრა სიტყვებით, არამედ გაუფრთხილდე სხვის გულს შენს გულში. შენი სიტყვები უნდა შეესაბამებოდეს საქმეს. რა მშვენიერია შენი სულიერი მდგომარეობა, თუკი აჩუქებენ შენს გარშემომყოფებს სიამოვნებას და სივრცეს!

ხოლო თუკი შენ განრისხდები წინააღმდეგობებზე შეჯახებისას, გაბრაზდები ნებისმიერ სიძნელეზე, სიძულვილით მოექცევი ყველა უმეცარს, მაშინ როგორ იქცევი გაპრიალებულ სარკედ?

ტანჯვა და სიძნელები ადამიანს აქცევს მოწიფულად. სიძნელებებზე თავის არიდება და შიში ნუთუ არ არის

ის კოკორმა თავისი არომატი შეიძინა ეკლებთან მეგობრობის წყალობით. რუმი წერს:

„მისი ამბავი მოისმინე თვით ვარდისგან. ის მსჯელობს: „რატომ უნდა ვიტანჯო და დავმწუხრდე იმის გამო, რომ მე მაქვს ეკლები. მე ვისწავლე გავიხარო ჩემი მოთმინების წყალობით: მე მივიღე ჩემი მჩხვლეტავი ეკლები. მე შემიძლია ვუბოდო ახლა სამყაროს მშვენიერი სურნელება...“

იმის ნაცვლად, რომ ვიჩივლო ცოდვილზე, უკეთესი არ იქნება მივიღო ის როგორც ფრთამოტეხილი ჩიტი? ცოდვის სიძულვილი კი არ უნდა გადავიტანო ცოდვილზე, არამედ წავიყვანო ჩემი გულის სასახლეში და გავათბო...

ამ გულს გააჩნია სამი თვისება: „პირველი – ის არ აწყენს, მეორე – მას არ წყენს, მესამე – არ მოელის არავითარ

„რატომ უნდა ვიტანჯო და დავმწუხრდე იმის გამო, რომ მე მაქვს ეკლები. მე ვისწავლე გავიხარო ჩემი მოთმინების წყალობით: მე მივიღე ჩემი მჩხვლეტავი ეკლები. მე შემიძლია ვუბოდო ახლა სამყაროს მშვენიერი სურნელება...“

სულმოკლეობა და სიზარმაცე?

თანაგრძნობა, სიფხიზლის გამოვლენა, სუსტის, ღარიბის, მარტოხელას სიბრალული...

აი, მოწიფული გულის მაჩვენებელი: მას შეუძლია გადაიტანოს როგორც ტირანების, ასევე იმ ხალხების სულის გამოც, ვისაც დაკარგული აქვს სინდისი, რადგანაც სახელდობრ ისინი აღმოჩნდებიან მარადიულ სამყაროში ყველაზე დაჩაგრულებად და დაზარალებულად...

აი, ვარდის ფაქიზი სურნელება... ვარდ-

ჯილდოს კეთილი საქმისთვის და ყოველივე ამას აკეთებს მხოლოდ უზენაესის ხათრისთვის“.

ო, ალლაჰ! ჰქენი ისე, რომ ჩვენი გულები ასხივებდეს სიკეთეს და სინათლეს, რათა ჩვენ შევძლოთ აღვიქვათ ცოდნის სასარგებლო წილი შენი უსაზღვრო ცოდნიდან და გვადირსე შენი წყალობის გამოვლენა! შეგვასწავლე უდიდესი ხელოვნება – არც ვაწყინოთ და ნურც გვეწყინება! ამინ!

თარგმნა: მ. გელაძემ

ერთი დღე სოფლის ბარაქში

ცოდვია... ეს სიტყვები უღერს მონანიების მქონეთა ბაგეებიდან ან გულებიდან, რომლებსაც შეუძლიათ მონანიება... ჩვეულებრივად, ეს ხალხი ხშირად წარმოთქვამს სიტყვას „ესთელფირულლაჰ“, „ესთელფირულლაჰ“... (ღმერთო მაპატიე). ან კიდევ სიტყვა „ცოდვა“ გამოსცემს ყრუ განგაშს მათი სინდისის სიღრმეში, ვინც იცის, რომ არ შეიძლება ჩაიდინოს ესა თუ ის საქმე, მაგრამ აგრძელებს მის კეთებას. ეს სიტყვა გამოიყენება, იმ შემთხვევაში, როდესაც ადამიანი აღარ ასრულებს თავისი ღმერთის წმინდა ბრძანებას, სხვა ხალხთან, საკუთარ თავთან და მშვიდობისმყოფებთან ურთიერთობისას ან არღვევს ნებადართულის საზღვრებს... ისლამის თვალსაზრისით, ცოდვა – ისაა, როდესაც ადამიანი გამოდის იმ საზღვრებიდან, რაც მას ნებადართული აქვს ალლაჰიდან.

მაგრამ შეიძლება უცოდველი იყოს ადამიანი?

ალლაჰის შუამავალთა ერთ-ერთი სიფათთაგანია (თვისება) – „ისმეთი“ – „უცოდველი“. როგორ გავიგოთ ეს? შუამავლები არასდროს სჩადიოდნენ არც აშკარა, არც დაფარულ, არც ღიდ და არც პატარა ცოდვებს, არასდროს იყვნენ ურწმუნონი, მუშრიქები. ასე ცხოვრობდნენ ისინი შუამავლობამდეც და მის დროსაც. მაგრამ ისინი, ვიდრე გახდებოდნენ ხალხთაგან საუკეთესო, უშვებდნენ შეცდომებს, რომლებსაც „ზელლე“ (მცირედი) ეწოდება. ამასთანავე, ისინი ასწრებდნენ

მონანიებას მანამ, სანამ სხვები მიჰყვებოდნენ... შუამავლები „ზელლე“ სჩადიოდნენ ალლაჰის ნება-სურვილით. ხალხისათვის მაგალითის მიმცემი შუამავლები თავიანთი მონანიებით აჩვენებდნენ თუ როგორ შეიძლება შეასრულო თევბე (მონანიება). თევბეს სიკეთე ბოძებულ იქნა შუამავლებისადმი. ისინი საკუთარ თავზე განიცდიდნენ მის გავლენას. შუამავალი იუსუფი ამბობდა: „**მე არ ვამართლებ საკუთარ თავს, უეჭველად, ადამიანის (ნაფსი) შინაგანი ცდუნება მას უბიძგებს ბოროტებისკენ, თუ არ დაიცავს ღმერთი. ჭეშმარიტად, ჩემი ღმერთი – მპატიებელი (და) შემწყნარებელია.**“ (სურა იუსუფი, 12/53). მუჰამმედ შუამავალი (საღვთადაც ალექსი ვე სელლემ) ამბობდა, რომ ის დღეში ათჯერ ასრულებდა ისთიღვარს (მონანიება), სთხოვს უზენაესს აპატიოს მას.

რატომ წარმოიშობა თევბეს (მონანიება) კეთების აუცილებლობა შუამავლებისთვისაც კი, თუ ისინი არ სჩადიან ცოდვას? უფრო მეტად ეს გულის აუცილებლობაა. მუჰამმედ შუამავალი (საღვთადაც ალექსი ვე სელლემ) ამბობდა: „**თუკი თქვენ არ ჩაიდენდით ცოდვებს, ალლაჰი შექმნიდა ისეთ საზოგადოებას, რომელიც (ცოდვის შემდეგ) გააკეთებდა თევბეს და ღმერთი აპატიებდა მათ.**“ (მუსლიმ, თევბე, 10)

შეიძლება თევბე – ესაა ძაფი, რომლის საშუალებითაც ადამიანი ამყარებს კავშირს უზენაესთან. წესრიგი ამ სამყაროში ასეთია: ადამიანისათვის დაწესებულია

საზღვრები და ის არ უნდა გადაცდეს მას. მაგრამ ადამიანში არის ის (ცდუნების ლტოლვა), რაც მუდმივად უბიძგებს მას გამოვიდეს ალლაჰის მიერ მითითებული საზღვრებიდან... როდესაც ეს შინაგანი მოუსვენრობა მოაქცევს ადამიანს თავის ბადეში, იგი სჩადის ცოდვას. მაგრამ ცოდვის ჩადენის მომენტში ან მის შემდეგ... ადამიანი უცბად გონს მოეგება და შეჰყვირებს: „ო, ღმერთო, ეს რა გავაკეთე?“

ესე იგი, ადამიანი მუდმივად შინაგან მოძრაობაში განიცდის აღმასვლას და დაცემას: ცოდვა – მონანიება, მონანიება – ცოდვა. ადამიანისათვის ცოდვის სრულიად ჩაუდენლობა ურთულესი ამოცანაა, მაგრამ არ გაიმეოროს ერთხელ ჩადენილი ცოდვა – მისი უპირველესი მოვალეობაა...

თუკი ასეა, მაშინ ადამიანმა უნდა მონახოს ოქროსფერი შუალედი... მაგალითისთვის ის შეიძლება ასე გამოიყურებოდეს: იცოდეს, რა არის ცოდვა, მისი შინაარსი, შირქისა (ალლაჰის გარდა სხვა არსებების გაღმერთება) და ქუფრის (ურწმუნობა) არსი, გულისა და ადამიანის სხეულის ყველა ორგანოს ცოდვების შესახებ. არ მოექცეს ცოდვას ზედაპირულად, არ შეეჩვიოს ცოდვის ჩადენას, არ დაკარგოს ცოდვისადმი მგრძობიარობა, არ დაივიწყოს ის, ვინც დაადგინა საზღვრები, იცოდეს ზომიერება და ის, ვისთვისაც საკმარისი იყო სიტყვა „ქუნ“ (იყავი), რომ ჩვენ გაგჩენილიყავით ამქვეყნად. ჩვენ ვაღდებულნი ვართ მისი ნების წინაშე, შევეცადოთ ხელახლა განვეწყოთ „თაყვას“ (სულიერებისა და სისუფთავის უმაღლესი მდგომარეობა) გრძობით.

ცოდვა ისაა, რაც ალელვებს და ალაშფოთებს ადამიანს.

მიმართე საკუთარ გულს. შეხედე, ხომ არ გრძობ მასში ნგრევას, სიბინძურეს, ჭრილობას, მიცოცავ შენ თუ დაეცი... შეხედე...

რა გადაიხარა შენში და მზადაა დანგრევისათვის? რა ჭრილობაა ეს? რა ავიწროებს შენს გულს ასე? რა გაიძულებს შენ ოხვრას: „ეჰ, თუკი...“ რა ბადებს მუდმივად შენში სურვილს ილაპარაკო: „ეჰ, თუკი მე ამას არ გავაკეთებდი...“

თუკი ადამიანი მუდმივად დაარღვევს ალლაჰის მიერ დადგენილ საზღვრებს, შეიძლება მოხდეს მისი რწმენისგან დაშორება... მაშინ კი ხელები, ენა, ყურები და გული – ყველაფერი შორდება შექმნის მიზანს... ყველაფერი მუშაობს არა სიკეთესა და შენებაზე, არამედ ბოროტებასა და ნგრევაზე. სახელგანთქმულ ჯალალედდინ რუმის ერთ-ერთ მოთხრობაში ნათქვამია ფადიშაჰზე, რომელიც გავიდა სანადიროდ. ქურციკი, რომელზეც დამიზნებული იყო ფადიშაჰის ისრები, უცებ ადამიანის ხმით მიმართავს მას:

– ალლაჰს იმისათვის არ გაუჩენიხარ შენ, რომ მესროლო მე...

ალლაჰის შუამავალი (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ), ახასიათებს რა მუსლიმანს, ამბობს რომ, თუკი ადამიანი გულწრფელად მიიღებს ისლამს, მაშინ ის არ იმრუშებს, არ წარმოთქვამს ტყუილს, არ მოიპარავს სხვისას. ეს იმას ნიშნავს, რომ თუკი გული დაკავშირებულია ალლაჰთან, მაშინ ადამიანს არ შეუძლია ჩაიდინოს დიდი ცოდვები. სხვანაირად, თუკი ადამიანი ჩაიდენს ამ ცოდვებს, მაშინ სულ მცირე დროით ივიწყებს მის შესახებ, ან

კიდევ ფიქრობს, რომ მისი საქმე ალლაჰისთვის უცნობია...

იბრაჰიმ ადჰამმა ერთ ადამიანს, რომელმაც სთხოვა მას ისეთი ღარიგება, რომ „ეტარებინა ის თავისი ყურებით როგორც საყურეები, უთხრა შემდეგი:

– თუკი ჩაიდენ ცოდვას, უკიდურეს შემთხვევაში, ნუ შეეცდები ისარგებლო ალლაჰის მიერ ნაჩუქარი (ნაბოძები) წყალობით!

ადამიანი ამბობს:

– სამყაროში ყველა წყალობა ნაბოძებია ალლაჰის მიერ...

– მაშინ იცოდე, რომ საქციელი: ისარგებლო მისი წყალობით და მასთან ურთიერთობისას იყო ამაყი, ქედმაღალი, ჩაიდინო ცოდვები, არ შეჰფერის არსებას, რომელსაც ადამიანი ეწოდება... როდესაც ჩაიდენ ცოდვას, ნუ გაჩერდები ალლაჰის მიწაზე, წადი სადღაც სხვა ადგილას...

ადამიანი:

– ყველაფერი მის ირგვლივაა, საით წავიდე მე?

– მაშინ იცხოვრო მის მიწაზე და ჩაიდინო ცოდვა... შეჰფერის კი ეს ადამიანს? ასეთ შემთხვევაში, როდესაც ჩაიდენ ცოდვას, დაფარე ის ალლაჰისგან!

ადამიანი დაბნეულად ამბობს:

– ალლაჰმა იცის და ხედავს ყველა საიდუმლოსა და ცხადს დედამიწაზე... როგორ შემიძლია მე, რაღაც დავმალო მისგან?!...

– ო, ადამიანო! ასეთ შემთხვევაში, მისმინე, არ გრცხვენია შენ! შენ იკვებები მის მიერ ნაბოძები სიკეთებით, იმყოფები მის მიწაზე და სჩადიხარ ცოდვებს, იცი, რომ

ის გხედავს შენ... ო, ადამიანო! ეს შენ არ გმატებს ღირსებას. სიკვდილის წინ მოსთხოვე სიკვდილის ანგელოზს ცოტადენი დრო, მოსთხოვე გადავადება და მონახავ დროს მონანიებისათვის.

ადამიანი პასუხობს:

– მას, ვინც სულის ასართმევედ მოდის, არა აქვს უფლება მისცეს გადავადება. ცხოვრების დრო წინასწარ განსაზღვრულია... მე ვიქნები სიკვდილისწინა ტანჯვაში, როგორ მოვნახავ დროს მონანიებისათვის?

იბრაჰიმ ადჰამი ამბობს:

– ასეთ შემთხვევაში, მოინანიე, სანამ აზრადილი მოვა შენთან! არ დაკარგო დრო ტყუილუბრალოდ... როგორც იცხოვრებ, ისევე მოკვდები... და რა წამს წახვალ შენ, უცნობია... იცოდე, ეს ჭეშმარიტებები და არ მოემზადო, ნუთუ ეს არაა ჭკუის უქონლობის მაჩვენებელი. ო ადამიანო! სადაა შენი ინტუიცია?!

იბრაჰიმ ადჰამი აგრძელებდა:

– საფლავში ნუ მისცემ ანგარიშს ანგელოზებს – მუნქერსა და ნაქირს.

ადამიანი შეკრთა:

– ეს როგორ? ისინი ვალდებული არიან დამკითხონ მე. სულერთია მათ უნდა მიიღონ ჩემგან პასუხი ნებისმიერი გზით...

იბრაჰიმ ადჰამმა უპასუხა:

– ასეთ შემთხვევაში, რა გიშლის მოამზადო პასუხი აქ, დედამიწაზე... ეს ხომ არ არის ადამიანის შორსმჭვრეტელობა. განკითხვის დღეს, თუკი შენ ჩაგაგდებენ აგიზგიზებულ ცეცხლში... უთხარი მათ, რომ არ წახვალ...

ადამიანს გაუკვირდა:

– ნუთუ არის ამის შესაძლებლობა?... ვინ შეხედავს იმას, რომ მე არ მინდა იქ წასვლა?

ველია (წმინდანი) შეეკითხა:

– შენ ეს ყველაფერი იცი, მაშ რატომ სჩადიხარ ცოდვებს? ვისაც სურს იქ სამოთხე, მისთვის აქ უნდა მოემზადოს. ვისაც სურს ჯოჯოხეთი, ის ჩაიდენს ცოდვებს. შენ რომელი გსურს? ვინც გინდა იყო, იყავი ის: სამოთხის მცხოვრები ან ჯოჯოხეთის ტანჯული?!

– იმამი გაზალი უსვამს დიაგნოზს გულს, რომელიც მიმართულია ცოდვის კუთხით და არ შეუძლია მისგან განთავისუფლება. მისი აზრით, ადამიანი აგრძელებს ცოდვის ატმოსფეროში ცხოვრებას შემდეგი მიზეზების გამო: არ სწამს მუდმივი ცხოვრების ან ეჭვობს; მისი მისწრაფება და სურვილი იმდენად გაძლიერდა, რომ მას არ ძალუძს მასთან წინააღმდეგობა; ტკობამ და გართობამ იმდენად აავსო მისი შინაგანი სამყარო, რომ ის განკითხვის დღის მიმართ იმყოფება ლაფლეთში (უზრუნველობაში).

...ახირეთი (ის ქვეყანა) – ეს ვალია. ეს სამყარო კი როგორც ნაღდი ფული... ადამიანის ბუნებისთვის დამახასიათებელია მისწრაფება ჰქონდეს ნაღდი ფული და რაც უფრო მაღე, მით უკეთესი, ხოლო ის, რასაც დაპირებულია შორეულ მომავალში: თვალისგან შორსაა და ასევე შორს ხდება ის გულისგანაც...

...მორწმუნე ყოველდღე უნდა ცდილობდეს გააკეთოს თევბე (მონანიება), მაგრამ ცუდადაა მისი საქმე, თუკი ის მიხვეულია შემდგომისათვის გადადებას. თავისი ყოველი სურვილის წინ ის ამბობს, რომ დღეს მას ასრულებს უკანასკნელად და

მეტს აღარ გააკეთებს...

...ხშირად ადამიანს აქვს მიდრეკილება კარგად იფიქროს საკუთარ მომავალზე. როდესაც ის აღმოჩნდება მისწრაფებების სათავეში, ასე ფიქრობს: „აღლაპყ თელა-ლა მაპატიებს მე“ და მთლიანად იმედი აქვს მისი პატიების. ყოველივე ამას ადამიანი მიჰყავს თვითმოტყუებისკენ.

იმამი გაზალი, ეყრდნობა რა მუჰამმედ შუამავლის (სალელელაჰუ ალეიჰი ვე სელლეჰე) ჰადისს, ამბობს, რომ მორწმუნეს ცოდვის ისე ეშინია, როგორც უშველებელი მთის, რომელიც შეიძლება მას დაეცეს. ორპირი კი ადვილად ეპყრობა თავის ცოდვებს, ისე თვლის: თითქოს კოლო დააჯდა მას ცხვირის ბოლოს და გაფრინდა...

როგორ ამოიზრდება პატარა ცოდვებიდან დიდები გაზალი ფიქრობს: „ადამიანი აგრძელებს პატარა ცოდვების ჩადენას, აშავებს თავის გულს. ეს ცოდვები, როგორც წყლის წვეთები, თითოეული წვეთით ლესავს ქვას. რამდენიმე ხნის შემდეგ გული დაკარგავს თავის მგრძობიარობას ცოდვისადმი. მეორე მიზეზი, რომელიც უბიძგებს ადამიანს ცოდვის ჩადენისკენ – ის არის, რომ ის არ ანიჭებს ცოდვას მნიშვნელობას. დაინახო პატარა ცოდვა როგორც დიდი – ეს იმანიდანაა (რწმენიდან). დაინახო ის პატარად, უმნიშვნელოდ – ღეფლეთისგანაა (დავიწყება უზრუნველობა). ეს მიეკუთვნება გულის უკმარისობას აღლაპყ თელაღას რისხვა, მისი უკმაყოფილება დაფარულია ერთ-ერთ ცოდვათაგანში. შესაძლებელია იმ ცოდვაში, რომელიც ადამიანს ეჩვენება უფრო უმნიშვნელოდ.

როდის ეუფლება ადამიანს ჩადენილი

ცოდვებით გამოწვეული კმაყოფილების გრძნობა? მაშინ, როდესაც მის თავში ბრუნავს ასეთი აზრები: „როგორ მოხერხებულად გავაცურე, მოვატყუე, ვუყვირე მას, ავიღე მისი ქონებიდან, ვაიძულე შერცხვენოდა“ და მის მიერ ჩადენილ ცოდვას თვლის, როგორც მამაცობას, გამბედაობასა და ღირსებას, სხვების წინაშე ამადლების საშუალებად ან გმირობის ფორმად. ან კიდევ, უღირსობის ჩამდენი ფიქრობს, რომ მისი ცოდვა არავისთვისაა უცნობი და ამით მშვიდდება. ასეთი მდგომარეობა გულის ერთ-ერთი სერიოზული დაავადებაცაა.

დაიწყო საკუთარი ცოდვით ტრაბახი, გამოიტანო ის საჩვენებლად, იამაყო, თავის მხრივ დიდი ცოდვაა... მსგავსი ქცევა უბიძგებს სხვა ადამიანს ცოდვის ჩადენისკენ, აქეზებს მას, აიძულებს წავიდეს ცოდვის ჩადენის გზით... ბრძენნი ამბობდნენ იმის შესახებ, რომ ყველაზე ცუდი საქმე, რომელსაც ჩაიდენს ერთი მუსლიმანი მეორესთან ურთიერთობისას, არის ის, თუკი ცოდვის ჩამდენი გამოიტანს მას სააშკარაოზე და დახატავს როგორც უმნიშვნელოს, არ მიანიჭებს მასზე მინიჭებულ მნიშვნელობას...

ჩვენ ვცხოვრობთ დროში, როდესაც დიდი ცოდვების ჩადენა გახდა ძალიან უბრალო და ადვილი საქმე, ხოლო პატარა ცოდვებს ხალხი სრულიად აღარ აქცევს ყურადღებას... ჩვენ ვცხოვრობთ იმ დროში, როდესაც ხალხმა დაივიწყა თავისი კავშირი ღმერთთან... ჩვენ დავივიწყეთ, რომ არის საზღვრები, შევწყვიტეთ წუხილი იმის შესახებ, თუ რა ცოტა არიან ისინი, ვინც ზუსტად იცის, სად არის საზღვარი აკრძალულსა და ნებადართულს შორის. ეს საშინელი და სახიფათო მდგომარეობაა. ადამიანს უნდა ჰქონდეს

საშუალება გაიგონოს მიმართვა საკუთარი თავისადმი: „ჩაიხედე საკუთარ გულში, მოუსმინე, რას გეუბნება შენ ის, გონს მოდი!“. გონს მოდი – დარჩეს გულში თუნდაც ერთი პატარა გაუშავებელი წერტილი, სინათლის პატარა კუნძული, რომ ადამიანი არ გადაეჩვიოს განასხვავოს, სადაა სინათლე და სად – სიბნელე...

ხომ არ გეჩხვლეტს მკერდს... ხომ არ არის მონანიების ნაღველი... განვიცდით თუ არა, თუკი გავაკეთეთ რაღაც არასწორად, ღმერთთან, სხვასთან და საკუთარ თავთან ურთიერთობაში, ხომ არ მოვიქცით უღირსად? ცნობილია ჩვენთვის ბედნიერების შეგრძნება იმის შეგნებით, რომ დღევანდელი დღე განვლილი იქნა ცოდვის გარეშე? ...მას, ვინც გვაჩუქა ჩვენ სუფთა დღეები, შევძლებთ კი დავუბრუნოთ თუნდ ერთი დღე ცოდვით აუმღვრეველი, სუფთა... შევძლებთ კი წარვსდგეთ მის წინაშე ბროლივით სუფთა ღლით!

გავატარებთ ჩვენი ცხოვრების დღეებს ცოდვის გარეშე... რამაზნის დღეებს – ცოდვის გარეშე... შემდეგ, შეიძლება ის გვექცეს ჩვევად... ინშალლაჰ!...

ცოდვა – ისაა, რაც აღელვებს და აშფოთებს ადამიანს.

მიმართე საკუთარ გულს. შეხედე, ხომ არ გრძნობ მასში ნგრევას, სიბინძურეს, ჭრილობას, მიცოცავ შენ თუ დაეცი... შეხედე...

თარგმნა: დანიელ ბოლქვაძე

„ადამიანებს თანამდებობისა და განათლებულობის მიხედვით მოუკყარით.“ (ჰადისი)

მოსწავლეთა ეკოლოგიური კულტურის ფორმირება სკოლაში (V-IX კლასები)

თანამედროვე სამეცნიერო - ტექნიკური რევოლუციის ეპოქაში ცხოვრებასთან სკოლის უშუალო კავშირმა განსაზღვრა მოსწავლეთა ეკოლოგიური კულტურის ფორმირების აუცილებლობა, რადგან დღეს კაცობრიობა მწვავე ეკოლოგიური კრიზისის წინაშე აღმოჩნდა, რომელიც გამოწვეულია ადამიანის ზემოქმედებით ეკოლოგიურ სისტემებზე, რაც გამოიხატება ადამიანის საცხოვრებელი გარემოს გაუარესებით. კერძოდ ლითოსფეროს, ჰიდროსფეროს, ატმოსფეროს ზედა ფენების დაბინძურებაში. მტკნარი წყლების შემცირებასა და ნიადაგის დეგრადაციაში. ყოველივე ეს გვაიძულებს სპეციალისტებს ჩაწვდეთ ამ ცვლილებების არსს, შევიმუშავოთ მათი პროგნოზირების მეთოდები, განსაზღვროთ ეკოლოგიური ფაქტორების დაცვისა და გამოყენების ყველაზე ეფექტიანი საშუალებები, რისთვისაც აუცილებელია განვახორციელოთ პიროვნების ეკოლოგიური კულტურის ფორმირება სკოლაში. რაც წარიმართება თანდათანობით და სისტემატიურად. ამისათვის საჭიროა კარგად შევისწავლოთ ეკოლოგიური მდგომარეობა საქართველოს ცალკეული ქალაქსა და რაიონებში. რომელთა შორის მნიშვნელოვანია ეკოლოგიური განათლებისა და აღზრდის დონე ოჯახში, სკოლაში, უმაღლეს სასწავლებლებში, ფირმებში, საწარმო დაწესებულებებში, როგორც საინფორმაციო საშუალებების მუშაობის დონე ეკოლოგიური პრობლემების გაშუქებისათვის.

მიზანშეწონილად მიგვაჩნია სასწავლო - დაწესებულებების განათლების შინაარსში /სასწავლო გეგმებში, პროგრამებში და სახელმძღვანელოებში/ ჩართული იქნეს ეკოლოგიური პრობლემები, თემები, საკითხები, სავარჯიშოები, ამოცანები, ტეს-

ტები, რომლებსაც მოსწავლეები სწავლა-აღზრდის პროცესში სისტემატიურად და თანდათანობით შეისწავლიან მასწავლებლის ხელმძღვანელობით. ამიტომ პედაგოგიური კადრების მომზადება და მასწავლებელთა მეთოდური უზრუნველყოფა მოსწავლეთა ეკოლოგიური აღზრდა განათლებისათვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ამოცანაა.

მოსწავლეთა ეკოლოგიური კულტურის ფორმირების მიზანია გამოიმუშაოს ბუნებაში ადამიანის სამეურნეო საქმიანობის ზოგადი სტრატეგია და ტაქტიკა.

ჩვენი აზრით ეკოლოგიური განათლებისა და აღზრდის მიზნით, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია განხორციელდეს შემდეგი ღონისძიებები.

1. ეკოლოგიური განათლება დაეიწყოს ადრეულ ასაკში. ოჯახიდან, საბავშვო ბაღიდან, შემდგომ განვითარდება ელემენტარულ, საბაზო, საშუალო სკოლასა და უმაღლეს სასწავლებლებში.
2. ყველა ტიპის უმაღლეს სასწავლებლებში ჩამოყალიბდეს ეკოლოგიისა და გარემოს დაცვის დეპარტამენტები და სასწავლო კვლევითი ლაბორატორიული ცენტრები.
3. სასწავლო გეგმებში ჩართული იქნეს ეკოლოგიის დისციპლინები, სოციალური ეკოლოგია, ზოგადი ეკოლოგია, გეოეკოლოგია, ბიოეკოლოგია, სამედიცინო ეკოლოგია, ხოლო პედაგოგიური მეცნიერების სასწავლო გეგმაში ჩართული იქნას საგანი – ეკოლოგიური აღზრდის საფუძვლები 5 – კრედიტით.
4. საშუალო სკოლის მოსწავლეებისათვის შემოღებული იქნას საგანი ზოგადი ეკოლოგია.
5. უმაღლესი სასწავლებლის ყვე-

ლა სპეციალობის სტუდენტებისათვის შემოღებული იქნას საგანი სოციალური ეკოლოგია. 10 სასწავლო კრედიტით.

6. ქალაქებში, რაიონსა და სოფლებში შეიქმნას ეკოლოგიური განათლების ცენტრები და ა.შ.

ჩვენს მიერ უკანასკნელ პერიოდში მოსწავლეთა ეკოლოგიური ცოდნის დონის შესწავლის მიზნით ჩატარებული იქნა სამუშაო საბაზო სკოლის VII-IX კლასებში. ვაწარმოებდით დაკვირვებას მოსწავლეთა ეკოლოგიური მომზადების დონეზე, ვაგროვებდით მონაცემებს, ერთმანეთს ვადარებდით ექსპერიმენტული და საკონტროლო კლასების მოსწავლეთა ეკოლოგიური შეგნების მდგომარეობას.

წარმატებით - შედარებითი სურათის მიღებისათვის შერჩეული კითხვები და სავარჯიშოები მივცეთ ორ მე-8 კლასს ექსპერიმენტულ და საკონტროლოს 10 გაკვეთილზე:

ეს კითხვებია:

1. რა იცით საერთოდ ეკოლოგიის შესახებ?

2. რა არის ეკოლოგია? რას ნიშნავს სიტყვა ეკოლოგია?

3. ხომარ დაასახელებთ ეკოლოგიურ ფაქტორებს?

4. როგორი ეკოლოგიური მდგომარეობაა ჩვენს სოფელში, ჩვენს რაიონში, ჩვენს ქალაქში?

5. დაასახელეთ რამ გამოიწვია ეკოლოგიური წონასწორობის დარღვევა?

6. რა ღონისძიებები ტარდება ჩვენს ქვეყანაში, და ჩვენს რეგიონში დარღვეული ეკოლოგიური წონასწორობის დასაბრუნებლად;

7. ეკოლოგიური ფაქტორების დაცვის რომელ ღონისძიებებში მონაწილეობს თქვენი სკოლა;

8. დაასახელეთ რომელი ბუნებრივი რესურსებია გავრცელებული ჩვენს რეგიონში და როგორია მათი ეკონომიკური სახე?

9. როგორ დავიცვათ წყალი როგორც

ეკოლოგიის ერთ-ერთი კომპონენტი;

10. რა გავლენას ახდენს ადამიანი ბუნებაზე და ბუნება ადამიანზე. მოიყვანეთ მაგალითები.

მოცემული თემებისა და კითხვების მიხედვით მიღებულმა შედეგებმა გვიჩვენა, რომ ექსპერიმენტულ კლასებში ეკოლოგიური მასალის გამოყენებით ბუნების წიადში ჩატარებული ღონისძიებებით, ადგილობრივი ეკოლოგიური ფაქტორების შესწავლით ჩატარებულმა გაკვეთილებმა უფრო მაღალი შედეგები მოგვცა, ვიდრე საკონტროლო კლასებში ჩატარებულმა გაკვეთილებმა.

ექსპერიმენტის შედეგად მივედით იმ დასკვნამდე, რომ სასარგებლო იქნება განხორციელდეს განათლების შინაარსის ეკოლოგიზაცია და სასწავლო საგნების სწავლება წარიმართოს ინტეგრირებული კურსით - შემდეგი მიმართულებით.

1. ბუნებისმცოდნეობა - ეკოლოგია - II-VI კლასებში;

2. ქიმია - ფიზიკა-ბიოლოგია-ეკოლოგია - VII-IX კლასებში;

3. გეოგრაფია-ეკოლოგია-გეოლოგია-X-XII კლასებში;

4. სოციალური ეკოლოგია და პედაგოგია - უმაღლეს სასწავლებელში;

ამრიგად მოსწავლეთა ეკოლოგიური კულტურა საზოგადოდ ზოგადსაკაცობრიო კულტურისა და ეროვნული კულტურის შემადგენელი ნაწილია. ამიტომ თანამედროვე სკოლის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ამოცანაა ზრუნვა მოსწავლეთა ეკოლოგიური კულტურის ფორმირებისათვის.

რეზიუმე

ნაშრომში ექსპერიმენტული კვლევის შედეგების მიხედვით მოცემულია მოსწავლეთა ეკოლოგიური განათლების მეთოდები და მიმართულებები საჯარო სკოლის V - IX კლასებში სასწავლო საგნების სწავლების პროცესში.

მომზადა: ზ. აბაშიძემ